

№ 228 (20991)

2015-рэ илъэс

ГЪУБДЖ ТЫГЪЭГЪАЗЭМ и 1

> кыхэтыутыгьэхэр ыкіи нэмыкі къэбархэр тисайт ижьугьотэщтых WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

### Театрэм цІыфхэр зэрепхых



Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан Московскэ театрэу «Школа современной пьесы» зыфиІорэм ихудожественнэ пащэу, Урысыем инароднэ артистэу Иосиф Райхельгаузрэ мы театрэм иактерэу, УФ-м изаслуженнэ артистэу Бэгъ Саидрэ тыгьуасэ аІукІагъ. Адыгэ-Абхьаз театрэхэм яфестивалэу «Наш Кавказский меловой круг» зыфиІорэм мыхэр къырагъэблэгъагъэх.

Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх АР-м культурэмкІэ иминистрэу Къулэ Мыхьамэтрэ АР-м и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахьимэ ыціэкіэ щытым ихудожественнэ пащэу Шъхьэлэхъо Светланэрэ. Фестивалым гупшысэу аригъэшІыгъэхэм, культурэм, театрэм яІофыгъохэм, нэмыкІ льэныкъохэм ахэр атегущы-Іагъэх.

АР-м и Ліышъхьэ пэублэ псалъэ къышіызэ, хьэкіэ лъапіэм шіуфэс гущыіэхэмкіэ зыфигъэзагъ. ЗэлъашІэрэ театрэм ихудожественнэ пащэ республикэм къызэрэкІуагъэр культурнэ хъугъэ-шІэгъэшхоу ылъытагъ.

— Фестивалэу Адыгеим лъапсэ щызыдзыгъэм сэнаущыгъэ зыхэль цІыфхэр зэрэзэрипхырэр гушІуагьо. Сыда пІомэ театральнэ искусствэм анахь чІыпІэшхо щызыубытырэр сэнаущыгъэр ары. Ащ дакІоу спектаклэ гъэшІэгъонхэр нахьыбэу тиІэнхэ, гъэуцугъэнхэ фае. Зисэнэхьат фэшъыпкъэ актер ныбжьык Іабэмэ Адыгеим Іоф щашІэ. Ахэр Москва ежъугъэблагъэхэзэ, япрофессионализмэ хагъэхъон амал къязытырэ егъэджэнхэр, курсхэр афызэхашъущэхэмэ, ишю*гъэшхо къэкlощт,* — къыlуагъ ТхьакІущынэ Аслъан театрэм ипащэ зыфигъазэзэ.

АР-м и Лъэпкъ театрэ щыкІогьэ спектаклэу «ЛъышІэжь» зыфиІорэм Иосиф Райхельгауз еплъыгъ, ар зэрэзэхагъэуцуагъэм, актерхэм ярольхэр къызэрашІыгьэхэм осэшхо фишІыгъ, спектаклэр дунэе шапхъэхэм адиштэу ылъытагъ. ИскусствэхэмкІэ дунэе театральнэ фестивалэу «Театр. Чехов. Ялта» зыфиlорэм «Лъышlэжьыр» хагъэлэжьэнэу, театральнэ шІухьафтынэу «Золотая маска» зыфиlорэм къыщагъэлъэгъонэу предложение къыхьыгъ. Ащ нэмыкІэу Москва ыкІи Мыекъуапэ ятеатрэхэр мыщ фэдэ къэгъэлъэгъонхэмкІэ зэхъожьхэмэ ишІогъэшхо къэкІощтэу къыхигъэщыгъ.

Адыгэ-Абхъаз театрэхэм яфестиваль дэгъу дэдэу Мыекъуапэ зэрэщызэхащагъэр Бэгъ Саид къыІуагъ. АщкІэ культурэмкІэ Министерствэм, АР-м и Лъэпкъ театрэ япащэхэм афэрэзагъ.

— Театрэм тызкІыпыльыр федэшхо къызэрэпыкІырэм паеп, мыр тищыІэныгъэшъ *ары,* — къыІуагъ Бэгъ Саид.

Шъхьэлэхъо Светланэ къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, кавказскэ темэр Москва шыпсэухэрэм непэ ашІогъэшІэгъонын ылъэкІыщт. Арышъ, культурэм ылъэныкъокІэ шъолъырхэм язэпхыныгъэ джыри нахь гъэпытэгъэн фае.

Артист цІэрыІоу Валентин Гафт къыдигъэкІыгъэ тхылъэу Михаил Шемякиным ииллюстрациехэр зыдэтхэр АР-м и ЛІышъхьэ шІухьафтынэу ра-

ТХЬАРКЪОХЪО Адам. Сурэтыр А. Гусевым тыри-

### СПИД-м пэшіуекіогъэн фае

Хабзэ зэрэхъугъэу, тыгъэгъазэм и 1-м СПИД-м пэуцужьыгъэным и Дунэе мафэ хагъэунэфыкІы. Гукъау нахь мышІэми, мы зэпахырэ уз Іаер къызэузырэм ипчъа-🛮 гъэ нахьыбэ мэхъу зэпыт.

Мыщ фэгьэхьыгьагь мы мафэхэм пресс-конференциеу зэхащагъэр. СПИД-м пэуцужьыгьэнымкІэ Адыгэ республикэ Гупчэм иврач шъхьаІэу Людмила Мартьяновам ар зэрищагъ. СПИД-м, ВИЧ-инфекцием алъэныкъокІэ Урысыем зэрэпсаоу ыкІи Адыгеим гумэкІыгъоу илъхэм ар къатегущыІагъ.

— ВИЧ-инфекциер цІыфхэм зэпамыхыжьыным епхыгъэ пэшІорыгъэшъ Іофтхьабзэхэр ренэу зэхэтэщэх. Мы узыр бгъэхъужьынэу щытэп, ау ар цІыфхэм къямыузыным пае пэшІорыгъэшъэу гущы Іэгъу уафэхъун, Іофым изытет агурыбгъэІон фае. Ары пшъэрылъ шъхьа Іэу ти-Іэр. Уз Іаер зэрэзэпахырэ шІыкІэр цІыфхэм алъытэгъэ Іэсы, зыфэса-КЪЫЖЬЫНХЭУ ТЫКЪЯДЖЭ, — elo Людмила Мартья-

ЫпэкІэ мы узыр нахь ныбжьыкІэхэр арымэ къызэузыщтыгъэр, джы мы аужырэ илъэсхэм ильэс 30-м ехъугьэхэр ары СПИД-р къызыхагъэщыхэрэр. Уипсауныгъэ изытеткІэ узыр уиІэ зэрэхъугъэр илъэс къызэкІэлъыкІохэм къэмышІэни плъэкІыщт, медицинэ уплъэкІуныр ары ар къыхэзгъэщыщтыр. ПкІэ хэмылъэу нэбгырэ пэпчъ заригъэуплъэкІун амал иІ.

Къыблэ федеральнэ шъолъырыр пштэмэ, СПИД-р къызэузырэ пчъагъэмкІэ Адыгеир лиш меІпын еденеілпя А пчъагъэр нахь макІэ шІыгъэным пылъых.

Людмила Мартьяновам къызэриlуагъэмкlэ, мы узым ущызыухъумэрэ вакцинэ джыри щыІэп, ау ар къызэтезыгьэуцорэ Іэзэгъу уцхэр цІыфхэу къызэуалІэхэрэм аІэкІагъахьэх. Ащ ишІуагъэкІэ, узыр къызэузыгьэ ныхэм къафэхъугъэ сабыйхэм янахьыбэм мы инфекциер яІэп.

КъэІогьэн фае СПИД-р



къызэузырэм ышІэ пэтызэ нэмыкІ цІыфым ар зыпигъахьэкІэ уголовнэ Іоф къызэрэфызэІуахырэр.

Нэбгырэ пэпчъ ипсэукІэ нахь лъыплъэн, зыфэсакъыжьын, ипсауныгъэ ежь-ежьырэу зэрар рихын зэрилъэкІыщтым егупшысэн фае. СПИД-м пэуцужьыгъэным и Дунэе мафэ ехъулІэу республикэм Іофтхьэбзэ гъэнэфагъэхэр щызэхащэщтых, кІэлэеджакІохэм, студентхэм гущыІэгъу афэхъущтых, видеотехыгъэхэр къафагъэлъэгъощтых, плакатхэр къарагъэлъэгъуштых.

ПІАТІЫКЪО Анет.

### МЭКЪЭГЪЭІУ

### «Адыгэ макъэм» иныбджэгъу лъапІэхэр!

2016-рэ илъэсым иапэрэ илъэсныкъо кІэтхэгъу уахътэр макіо!

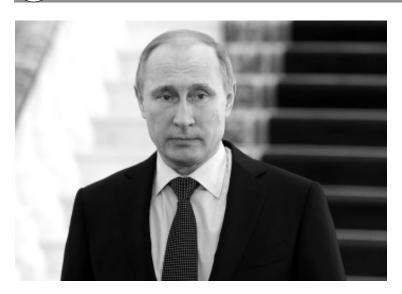
Тыгъэгъазэм и 3-м къыщегъэжьагъэу и 13-м нэс фэгъэкІотэныгъэ зиІэ кІэтхэгъу уахътэу «Урысыем и Почтэ» зэхищагьэр кющт. Мы уахътэм къыкюці гьэзет кіэтхапкіэр къеіыхыщт:

тхьамафэм 5 къыдэкІырэ гъэзетэу В2161-рэ индекс зиlэм сомэ 776-рэ чапыч 87-кіэ;

заом ыкІи ІофшІэным яветеранхэм апае В2162-рэ индекс зиlэм сомэ 759-рэ ча**пыч 75-кіэ** шъуакіэтхэн шъулъэкіыщт.

Ныбджэгъу лъапіэхэр, мы мэфи 10-р къызфэжъугъэфед,

ШЪУКІАТХ ЛЪЭПКЪ ГЪЭЗЕТЫМ! Тыгъэгъазэм и 1, 2015-рэ илъэс «Адыгэ макь»



### **Урысыем** ищынэгъончъагъэ тегъэпсыхьэгъэ рэр гъэлъэшыгъэнхэм атегъэунашъу

гъончъагъэ, ифедэхэр къэгъэгъунэгъэнхэм фэшl 2015-рэ илъэсым шэкІогъум и 28-м Урысыем и Президентэу Владимир Путиныр зыкІэтхэжьыгъэ Указэу «Урысые Федерацием илъэпкъ щынэгъончъагъэ къэгъэгъунэгъэнымкІэ, Урысые Федерацием исхэр бзэджэшІагъэхэм ыкІи нэмыкІ хэбзэнчъэ зекІуакІэхэм ащыухъумэгъэнхэмкІэ шІэгьэн фаехэм, Тыркуем ыльэныкъокіэ экономикэ амал гъэнэфагьэхэр зехьэгьэнхэм яхьылІагъ» зыфиІорэм къызэрэщыдэлъытагъэмкІэ, Урысые Федерацием икъэралыгьо хабзэ икъулыкъухэр, федеральнэ къэралыгьо къулыкъухэр, чІыпІэ зыгъэ-ІорышІэжьынымкІэ къулыкъухэр, Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ диштэу зэхащэгъэ юридическэ лицэхэр, организациехэу, физическэ лицэхэу Урысые Федерацием июрисдикцие чіэтхэр яіофшіэнкіэ мыщ фэдэ шапхъэхэм арыгъозэнхэ фае:

а) Тыркуем къыщыдагъэкІырэ товар лъэпкъ заулэхэу Урысые Федерацием и Правительствэ ыгъэнэфагъэхэр Урысыем къырамыщэнхэу е нахь макІэ ашІынхэу;

б) Тыркуем июрисдикцие чІэт организациехэм Урысые Федерацием Іофшіэн (фэіо-фэшіэ)

лъэпкъ заулэхэр щамыгъэцэкІэнхэу:

в) Урысые Федерацием и Правительствэ ыгъэнэфэгъэ спискэм хэмыхьэрэ ІофшІэнхэр медехытыка (дехеішаф-оісф) 2016-рэ илъэсым щылэ мазэм

Урысые Федерацием ищынэ- и 1-м къыщегъэжьагъэу Тыркуем ицІыфхэр къырамыгъэблэгъэнхэу.

> Урысые Федерацием и Правительствэрэ Тыркуем и Правительствэрэ 2010-рэ илъэсым жъоныгъуакІэм и 12-м зэдашІыгъэгъэ Зэзэгъыныгъэм ия 10-рэ статья иа 1-рэ пункт адиштэу 2016-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжьагъэу зигугъу къэтшІыгъэ Зэзэгъыныгъэм иположение заулэмэ кlyaчІэ ямыІэжьэу лъытэгьэнэу. Ащ фэдэ положениехэр алъэlэсых Тыркуем ицІыфхэу ІэкІыб къэрал паспортхэр зиlэхэу тихэгъэгу къырагъэхьащтхэм е къырамыгъэхьаштхэм. Къырагъэхьащтхэм къахеубытэх пlалъэ горэкІэ Урысыем щыпсэунхэу Іизын тхылъ, «вид на жительство» зыфаlорэр зэратыгъэхэр, Тыркуем ицІыфхэу тыркуе дипломатическэ представительствэ-



хэу ыкІи консульскэ учреждениехэу Урысыем щыІэхэм Іоф ащызышіэнэу къагъакіохэрэр, ахэм яунагъохэм арысхэр.

Владимир Путиным мы унашъом Урысые Федерацием ІэкІыб къэрал ІофхэмкІэ и Министерствэ пшъэрылъ щыфишІыгъ Указым ия 2-рэ пункт зигугъу къышІырэ Зэзэгъыныгъэм иположение заулэмэ кlyaчlэ зэрямыІэжьымкІэ Тыркуем макъэ ригъэІунэу.

Мы Указым къыщыдэлъытагъ туроператорхэмрэ турагентхэмрэ Урысые Федерацием исхэм Тыркуем кІонхэм пае путевкэхэр арамыщэнхэу, Урысые Федерацием и Правительствэ мы Указым иа 1-рэ пункт иподпунктхэу «а-мрэ» «б-мрэ» ащыгъэнэфэгъэ товархэм, ІофшІэнхэм (фэlо-фашlэхэм) яспискэ, мы Указым иа 1-рэ пункт иподпунктэу «в-м» къыщыдэлъытэгьэ ІофшІэнхэр язытыхэрэр, Тыркуем июрисдикцие чІэт организациехэу контрактхэр зыдашІыщтхэр ыгъэнэфэнхэу. Ащ нэмыкlэу сыем щязытыхэрэм къихьащт Урысые Федерациемрэ Тыркуемрэ ошъогумкІэ чартернэ зэпхыныгъэхэр зэрэзэдырямы!эжьыщтхэм, Азовскэ хымрэ хы ШІуцІэмрэ аІут урысые къухьэуцупІэхэр къызэрагъэгъунэхэ-

псыхьэгъэ Іофтхьабзэхэр зэра-

Урысыем и Президент и Указ диштэу Тыркуем къырашыжьыштхэп мыщ фэдэ гьомылапхъэхэр: былымылыр, чэтылыр, лы гъэгъугъэр, пцэжъые лъэпкъ зэфэшъхьафхэр, гъэщхэкІхэр, хэтэрыкІхэмрэ пхъэшъхьэ-мышъхьэхэмрэ. Экономикэ амалхэу зэрахьащтхэм афэгъэхьыгъэу къэбарлъыгъэlэс амалхэм къыхаутыщт.

«Тыркуем къыращыщтыгъэ товархэм ачІыпІэ идгъэуцощтхэр тэр-тэрэу къыдэдгъэкІын зэрэтлъэкІыщтыр нафэ къэхъугъ. Апэрэмкіэ, къохьэпіэ хэгьэгухэм къыташІылІэгьэ санкциехэм яшІуагъэкІэ, мэкъу-мэщым продуктэу къыщытхьыжьырэмэ псынкІэу ахэхъуагъ. Илъэсэу тызыхэтым титовархэр зыІэкІэдгъахьэхэрэри нахьыбэ хъугъэ. ЦІыфхэм нахышІоу гъомылапхъэр аІэкlахьэ хъугъэ», — къыщаlуагъ Россельхознадзорым.

Владимир Путиныр зыкІэтхэжьыгъэ Указым диштэу Тыркуем экономическэ эмбарго рашІылІэщт. Урысыеми, ащ щыпсэухэрэми ящынэгъончъагъэ къыгъэгъунэным, хэгъэгум ифедэхэр къзухъумэгъэнхэм атегъэпсыхьагъэу Тыркуем товар лъэпкъ заулэхэр къырамыщынхэу е ахэр нахь макІэ ашІынэу, Тыркуем иорганизациехэм ІофшІэн лъэпкъ заулэ Урысыем щамыгъэцэкІэнэу унашъом къыщыдэлъытагъ.

Джащ фэдэу ІофшІэн Урыилъэсым ищылэ мазэ и 1-м къыщегъэжьагъэу Тыркуем ис лэжьакІохэр къырагъэблэгъэнхэ фитхэп, Тыркуем щыщхэу визэ зимыІэхэри тихэгъэгу къырагъэхьаштхэп.



**ЗЕКІОНЫР** 

### Путевкэхэм ауасэ къаратыжьыщт

Аужырэ ильэс 13-м тикъэралыгъо щыпсэурэ цІыфхэм Тыркуем нахьыбэрэ зызщагьэпсэфыгьэ ІэкІыб къэралыгъохэм ахэтэп. 2014-рэ илъэсым нэбгырэ миллиони 3,4-рэ, илъэсэу тызыхэтыр къызихьагъэм къыщегъэжьагъэу Іоныгъо мазэм нэс миллиони 4,5-рэ ащ щыІэгъахэх.

хэм Урысыем ибомбардировщикэу Су24-м фэдэу Сирием ІэпыІэгъу фэхъунэу кІуагъэхэм ащыщ Сирием игъунапкъэ зэпимычыгъэу ошіэ-дэмышіэу къыраутэхыгъ, зы нэбгырэ къаукІыгь. Ащ къыхэкІэу къэралыгъуитІум язэфыщытыкІэхэр къе-Іыхыхэу рагъэжьагь.

Зыгу шІу къытфимыль хэгьэкІонхэр зэрэщынагьор апэу Урысые Федерацием ІэкІыб къэрал ІофхэмкІэ и Министерствэ къыІуагъ. Ростуризмэм ащ заіэжэнэу, зыгъэпсэфакіо Тыр- жьынхэ фитхэп, телъхьапіэу хэрэм мы мафэхэм Тыркуем

Тыркуем идээ къулыкъушіэ- куем зэрэкіохэрэр зэпагъэунэу къяджагъ.

Нэбгырэ мини 10 фэдизмэ къамыгъэзэжьыгъэу Тыркуем къэтых, кІонхэу путевкэхэр къэзыщэфыгъахэхэри щыІэх. Путевкэхэм альатыгьэ ахьщэр ахэр къызщащэфыгъэхэ туроператорхэм къаlахыжьын зэрэфитхэр Ростуризмэм ипресс-къулыкъу къыІуагъ. Джащ фэдэу нахьыгум тиціыфхэр зыгъэпсэфакіо жьэу къэкіожьы зышіоигъохэм мэфэ пчъагьэу амыгъэфедагъэм тхьабзэр зэрагъэцакІэрэм лъыптефэрэ уасэми къафырагъэгъэзэжьыщт.

къыдыригъэштагъ ыкlи цlыфхэм хэр туроператорхэм alaмыхы- Tour», «Натали Турс» зыфиlо-

мым зэхифыщт.

Нахьыбэр хьал-балыкъ хэмыхьэхэу зэшіокіы, зыгьэпсэфакІохэр нэмыкІ ІэкІыб къэралыгьохэм ыкІи Урысыем и Къыблэ шъолъыр кІонхэм тырагъэгушІухьэх. Путевкэ уасэхэр бэкlэ нахь лъапІэхэп, арышъ, Тыркуем ычыпіэкіэ ціыфхэр Кипрэ, Израиль, Шри-Ланка, Индием, Тайланд агъэкІонхэу туроператорхэм амалхэр яІэх.

ШэкІогъум и 25-м къыщегъэжьагьэу, Ростуризмэр цІыфхэм къяджагъ Тыркуем кІонхэу путевкэхэр амыщэфынхэу. Туроператорхэми къараlуагъ путевкэхэр къарамыщэнхэу, Іофлъэнхэу. Туроператор инхэу «Coral Travel», «Пегас Турис-ЦІыфхэм аращэгъэ путевкэ- тик», «Библио Глобус», «ТЕХ

лыгъоу зызщыбгъэпсэфынкІэ лъэх. щынагьохэр ахэм цІыфхэм ара- Тикъэралыгьо икІэу зыгьэпсэ-Іонхэу щыт.

Тиавиакомпаниехэм ясамолетхэр джыри Тыркуем мэбыбых, ау цІыфхэм япсауныгъэ икъэухъумэн нахь фэсакъыхэ хъугъэ. Рейс пэпчъ зы нэбгырэ экипажым игъусэу мэбыбы, ар цІыфхэр къэухъумэгъэнхэмкІэ къулыкъум и офыш І. Ащ фэдэхэм «ошъогу шерифкІэ» яджэх. фыц едеф ша , еметшп апиваєN имысэу зы самолет ячІыналъэ зыщырагъэІэтырэп.

ТицІыфхэм япсауныгьэ къэухъумэгъэным фэшІ, самолетхэр Тыркуем къызышытІысыхэкІэ, ащ изытет ежь экипажым джы ыуплъэкІузэ ышІынэу авиакомпаниехэм атырагъэпытыхьэ. Самолет кІоцІыр къызэрагъэкъабзэрэм, ар перроным къызэрэlухьэрэм, цыфхэм ящыкlэ-

ащ фэхъугъэр гъэнэфагъэ. Зэ- узэрык ощт путевкэхэм ящэн гъэщт шхыныгъохэмрэ псымгурымыІохэмэ, Іофыр хьыку- зэпагьэугьах, хабзэкІэ къэра- рэ къызэрэрахьэхэрэм льэп-

факІо кІохэрэм азыныкъор зыдакІощтыгьэр Египет. Туроператорхэм путевкэхэр амыщэжьыхэ зэхъум, сомэ миллиарди 5 фэдиз чІэнагъэ ашІыгъ. «Джыри мэзитіу, щым Тыркуем кіонэу фэягъэхэм путевкэхэр ятымыгъэгъотыхэмэ, тикъэралыгъорэ Тыркуемрэ язэфыщытыкІэхэр зыпкъ имыуцожьыхэмэ, туризмэм къыкіэкіон ылъэкіыщтыгьэ мылъкоу тшокодыщтыр миллионишъэ пчъагъэм нэсын ылъэкІыщт», — къыІуагь Урысыем итуроператорхэм я Ассоциацие игъэцэкІэкІо директорэу Майя Ломидзе. Ау тицІыфхэм япсачныгъэ къызэрэзэтегъэнэгъэн фаер мылъкум нахь Іофыгьо шъхьа ву хабзэм елъытэ ыкІи ар зекІокІэ тэрэз.

ШЪАУКЪО Аслангуащ.

### О ЛИТЕРАТУРЭМ И ИЛЪЭС

### Мастер-класс КЪЫТЫГЪ

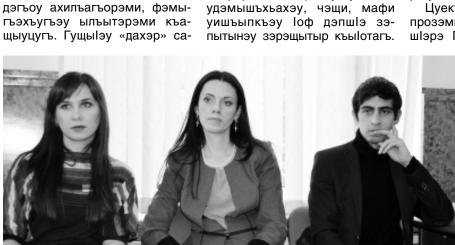
Литературэм и Илъэс ишапхъэ къыдыхэльытагъэу, гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иредакцие Іофтхьэбзэ гъэшіэгъон зэхищагъ. Тхэн сэнаущыгъэ зыхэлъ ныбжыкіэхэм АР-м илъэпкъ тхакіоу Цуекъо Юныс аlукlaгъ. Творчествэм зыфэзыгъэзагъэхэу, усэнтхэн лъагъор къыхэзыхыхэмэ зышюигъохэм щыіэныгъэ опыт инэу иіэмкіэ Юныс адэгощагъ.

Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх адыгабзэр зигунэсхэу, усэнтхэным зыщызыушэтыхэрэр. Ахэм яусэхэр, рассказ мыинхэр, хъугъэ-шІэгъэ къэбархэр, этюдхэр гьэзетэу «Адыгэ макъэм», журналхэу «Зэкъошныгъэм» ыкІи «Жъогъобыным» къащыхаутых. НыбжьыкІэхэу (илъэс 15 — 25-рэ ыкІи 25 — 35-рэ зыныбжьхэм) ятворческэ амал-къулайхэр зыфэдэхэм, тапэкІэ джыри тхэн Іофыгьом нахь фэгьэчэфыгьэнхэм, ащкІэ -ышефа отхах мехетынеш еІк гъэным, тхэн Іофыгъо мыпсынкІэр зэрифэшъуашэм диштэу пІэ къызэрибгъэхьащтым зэ-ІукІэгъур афэгъэхьыгъагъ.

 Хэти ишъыпкъэ рихьылІагъэу, ыгуи ыкІуачІи хигъэлэжьэн унэшъо теубытагъэ ышІыгъэмэ, мы Іофыр кіэкіыщт, къыІуагъ Цуекъо Юныс. — Сэри сыныбжьыкІэу тхэным зестыгьагь, зэрезгьэжьэгьагьэр, усэхэр — поэзиер ары ыкІи ащ сыфэкІон сшІошІыгь. Ау бзэм нахь сызеубытым, щыІэныгьэри ащ къыгоуцуи, прозаик сыхъугъ.

Непэ тизэхэгущыІэгъу зыфэгьэхьыгьэщтыр шъо шъуитхыгьэхэм сызяджэм сагъэшІыгъэ еплъыкІэхэр ары, хьарамыгъэ хэмылъэу, ахэм сакъыщыуцузэ къыжъудэхъурэм ыкІи къыжъудэмыхъурэм сакъытегущыІэщт, ащ дакloy, тхэным анахь екlурэ шІыкІэ-хабзэхэм сакъыщыуцущт.

Цуекъо Юныс игущы в апэу зыфигъэзагъэр, илъэс 19 зыныбжь студентэу Блэгъожъ Мурат иусэхэр ары. КІалэр университетым иинженер-физикэ факультет иа 1-рэ курс щеджэ, илъэси 10 — 11 зеныбжьым къыщегъэжьагъэу матхэ Мурат. Иусэ сатырхэм Юныс къяджэзэ, ахэм дэгъоу ахилъагъорэми, фэмыгъэхъугъэу ылъытэрэми къа-



тыр зэкіэлъыкіохэм къащыкіэ-ІотыкІыжьыгь, ау ащ къытышхо зэрэщымыІэр, джа дахэу ылъытэрэр къызэlуихэу сатыр пэпчъ ыгъэпсын зэрэфаем ынаІэ тырыригъэдзагъ. Ау Мурат лиризмэгъэ дахэр зыхэлъ усэхэр зэриlэхэр аригъашlэу, нэмыкі усэ зытіумэ тхакіор къяджагъ, шІуагъэу филъэгъурэр щысэхэмкІэ къыІуагъ. Усэм уфэсакъын зэрэфаер лъэныкъуабэкІэ — рифмэм, ритмэм, гупшысэ шъхьаІэм икъэухъумэн кІигъэтхъыгъ. УсакІо ухъуным пае лъэныкъуабэкІэ шІэ-

Урыс ыкІи адыгэ усэкІо-классикхэм уяджэн зэрэфаер, адыгэ усэ зэхэлъхьакІэм ишапхъэхэр пшІэнхэмкІэ Теуцожь Цыгьо ыусыгъэхэр зэрэГэрыфэгъухэм ягугъу къышІыгъ. «Нартхэр», джащ фэдэ къабзэу, адыгабзэм имызакъоу, гущыІэным имэхьанэ къыпфызэхифынэу зэрэщытыми анаІэ ныбжьыкІэхэм тыраригъэдзагъ, ахэр аджынхэ ыкІи «апщыжьынхэ», ежь ятхэн амалхэр къаlэкlэхьанхэмкІэ къызэрафэфедэщтхэр къаријуагъ. Усэныр зикјэсэ Блэгъожъ Муратэ «ухэуцон

ныгъэхэр піэкіэлъынхэр зэрэ-

апэрэр, джащ фэдэу, усэным

плъэкІыщт адыгэ литературэм»

Цуекъо Юныс джащ фэдэу прозэмкІэ гъэзагъэу Іоф зышІэрэ Гъонэжьыкъо Сэтэнаий

ирассказхэм зафигъэзагъ. Сэтэнае гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иІофышІ, ижурналист. Темэу ыштэхэрэр ыгу зэрэрихьыхэрэр, бзэр зэрэ-ІэкІэлъыр апэу Юныс хигьэунэфыкІыгь. Ащ ыужым щыкІагъэу филъэгъухэрэм къащыуцугъ, гущыІэм уфэсакъэу сыдигъуи чыпіэ фэпшын зэрэфаер, птхырэм орорэу уеджэжьызэ пшІыныр зэрищыкІагьэр, ащ мытэрэзым,

мыхъугъэм гу зэрэлъыуигъэтэжьырэм, шъхьахынэгъэ-теурыкІуагъэр творчествэм зэримыштэрэм Юныс текстым къыхэхыгъэ щысэхэр ыгъэфедэхэзэ къатегущыІагъ.

ГущыІ эухыгъэхэр нахь гъэнэфагъэхэу щытынхэ зэрэфаер, бзэ хабзэхэр зэкІэ къыдэплъытэзэ, стилистикэм урыгъуазэу Іоф пшІэ зыхъукІэ, шІокІ имыІэу узэрэлъыкІотэщтыр кІигьэтхъыгь. Прозэми, поэзиеми зафэбгъэсэнымкІэ литературоведением ишІогъэшхо къызэрэкІорэр, джанэм бзыпхъэ зэрэфашІырэм фэдэу, художественнэ произведениеми пкъи, гупшыси, шъуаши иІэныр зэрищыкІагьэр — тхыгьэм къегъэжьэпіэ-зэкъодзапіи, ар зэрэлъыкІуатэрэри, лъэгапІэм зэрэнэсырэри, хъурэ-шІэрэр зэкІэ зэрэщыкіэкіырэри ыкіи кіэухыри щызэфэщагьэхэу щыгьэпсыгъэныр зэрищыкІагъэр, мыщ фэдэ шІэныгъэ-амалхэр тхэрэм -еми мынытыш уехуалефеереф хьанэ Цуекъом кІигъэтхъыгъ. «Зибэ пшІэрэм урыІаз» зэра-Іорэм дыригъаштэу, Юныс тхэн сэнаущыгъэр зыхэлъ ныбжьыкІэхэм къяджагъ сыдигъуи чаныгъэ ыкІи ІэпкІэ-лъэпкІагъэ творчествэмкІэ къызхагъэфэнэу.

«Тхэным ушъхьагъу-телъхьапІэ фэпшІыныр икІасэп, ыштэрэп, «ныбжьыкІэхэм къаІуатэ нахь, къагъэлъагъорэп хъурэшІэрэр», — ыІуагъ Юныс ыгу къеоу.

Дзыбэ Санят анахь чъэпхъыгъэхэм ащыщ, илъэс 15 фэдиз хъугъэу матхэ. Цуекъо Юныс игуапэу Санят ирассказэу «Письмибл» зыфиlорэм зэригъэрэзагъэр, зэшІонапІэ е зэпыупІэ гори хэмытэу, мокІимыкІи демыкІокІэу гупшысэр зэрэзэрищэрэр, къызэрэдэхъурэр кІигъэтхъыгъ. Образнагъэм, художественнагьэм алъэныкъокІэ мы рассказыр зэджагьэхэм анахь къахэщэу зэрэщытыр къы-Іуагъ. Мэхьанэу хэлъым елъытыгъэу, произведением зэпыупіэжьыкъэщэгъухэр фэпшІынхэр ищыкІагьэу ылъытагъ.

Юныс зэкІэ зиадыгабзэ зыфэзыгъэзагъэхэу, ащкІэ зигупшысэ къэзыюмэ зышюигъохэм загъэулэужьымэ, ямурад къызэрадэхъущтыр, гъэхъагъэхэр зэрашІыщтхэр игущыІэ къыщыхигъэщыгъ.

ШІэныгьэ сыхьатыр гьэшІэгъонэу къизыІотыкІыгъэу, къафэгумэкІыгъэ тхакІоу, игупшысэ-акъылкІэ къадэгощэгъэ Цуекъо Юныс ныбжьык Іэхэм тхьауегъэпсэу palyaгъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет. Сурэтхэр Іофтхьабзэм щытырахыгъэх.





### ЛІзужыкІзхэр псаунхэм фэшl

СПИД-м пэуцужьыгъэным и Мафэ щыхагъэунэфыкіы. Ащ мэхьанэу иіэр ВИЧ/СПИД-м фэгъэхьыгъэу ціыфхэм нахьыбэу ягъэшіэгъэныр ыкіи мы узым зэрэдунаеу зэрэпэуцужьырэр къэгъэлъэгъогъэныр ары.

ООН-м ВИЧ/СПИД-мкІэ ипрограммэу 2011 — 2015-рэ ильэсхэм ательытагьэм пшъэрылъ шъхьаlэу ыгъэуцурэр ВИЧ-инфекциер зимыІэ лІэуж къэтІэтыным тыкъыфэкІоныр ары.

Псауныгъэр къэухъумэгъэнымкіэ Дунэе организацием (ВОЗ-м) къызэритырэмкІэ, ВИЧ-р иІэу дунаим мы лъэхъаным щыпсэурэм ипчъагъэ миллион 42-м ехъу, мафэ къэс ащ нэбгырэ мин 14 — 15 хэхъо. Аужырэ илъэс 25-м къыкІоцІ СПИД-м нэбгырэ миллион 25-рэ дунаим щиліыкіыгь. Инфекциер зиІэхэм янахьыбэм аныбжь илъэс 30-м нэсыгъэп.

Мы узым шІуагъэ къытэу еІэзэгъэнхэр заублагъэм, 1996-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу 2012-м нэс нэбгырэ миллиони 6,6-мэ ящыІэныгъэ къагъэнэн алъэкІыгъэу ВОЗ-м къеты. Бзылъфыгъэ лъэрымыхьэу ВИЧ-инфекциер зиїэхэм ясабыйхэм а узыр арамытыным

фэшІ Іэзэн Іофтхьабзэу адызэрахьэхэрэм яшІуагъэкІэ, кІэлэцІыкІоу ар къызыхагъэщыхэрэм япчъагъэ къыщыкІагъ.

Арэу щыт нахь мышІэми, эпидемиер къагъэуцун алъэкІырэп. Урысые Федерацием мы узыр иІэу къыщыхагъэщыля медехылык илькых эрэм япчъагъэ хэхъо, анахь мылъкубэ зыпэІухьэрэ Іэзэн Іофтхьабзэр, «антиретровирусная терапия» зыфаюрэр зищыкапъэри нахыыбэ мэхъу. ЖъоныгъуакІэм и 1-м. 2015-рэ илъэсым ехъулІэу ВИЧ-инфекциер иІэу нэбгырэ 933419-рэ Урысыем щагъэунэфыгъ, 192465-р ащ илІыкІыгъ. Аужырэ лъэхъаным мы узым инэшэнэ шъхьаlэу Урысыем щагъэунэфырэр нахь ныбжь зиІэхэми (илъэс 30 — 40-м итхэм), инфекциер анэсыным ищынагьо зышъхьарытынэу узэмыгуцафэхэрэми ар къазэрахагъэщырэр ары. Бзылъфыгъэу сымаджэ хъухэрэм япчъагъи хэхъоныр зэпыурэп.

2015-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 10-м ехъулІэу ВИЧ-инфекциер иІэу Адыгэ Республикэм щагъэунэфыгъэр нэбгырэ 697-рэ. Мы илъэсым — 66-рэ (2014-м — 62-рэ). Анахыыбэу сымалжэхэр зышагьэүнэфыгьэхэр къалэу Мыекъуапэ, Тэхъутэмыкъое, Мыекъопэ, Джэджэ ыкІи Красногвардейскэ районхэр арых.

Инфекциер зиІэ хъугъэхэм афэгъэхьыгъэу зэрэдунаеу къыщыхагъэщыхэрэр тиреспубликэкІи нафэх. ВИЧ-инфекциер нахьыбэрэмкІэ наркоманхэу зыныбжь илъэс 30-м емыхъугъэхэм яlэ хъущтыгъэмэ, джы ар нахь ныбжь зиІэхэу наркотикхэм апэчыжьэхэми къахагъэщы. Пчъагъэхэм къызэрагъэлъагъорэмкіэ, мы узыр иізу 2015-рэ илъэсым Адыгеим щагъэунэфыгъэхэм япроцент 55-м ильэс 30 — 39-рэ аныбжь, процент 16-р — 40 — 49-м, проценти 10,3-р — илъэс 50 59-м итых.

ВИЧ-инфекциер зиІэ бзылъ-

фыгъзу республикэм исхэм сабый 86-рэ къафэхъугъ, кІэлэцІыкІуи 6-м а узыр яІэу агъэунэфыгъ, 17-мэ джыри алъэплъэх. Антиретровируснэ терапиер нэбгыри 160-мэ афа-

ВИЧ-инфекцием пэшІорыгъэшъэу упэуцужьыным фэшІ хэти къыгурыІон фае шэпхъэ шъхьајэу аш ијэр — уизекіуакіэхэмкіэ пшъэдэкіыжь зэрэпхьын фаер. Мы узыр зыгъэхъужьырэ вакцинэ щыІэп. арышъ, узыфэсакъыжьын фае ухэтми, инфекцием фэгъэхьыгъэу нахьыбэ пшІэмэ, къыпшъхьапэжьышт.

Тыгьэгьэзэ мазэм ти Гупчэ щыкІощт акциеу «Уи ВИЧстатус зэгъашІэ. Уипсауныгъэ къэухъум!» зыфиюрэр. Джащ фэдэу мафэ къэс сыхьатыр 8.00-м щегъэжьагъэу 15.00-м нэс Іоф ышІэщт телефон номерэу 52-10-51-м. Мыщ къытеохэрэм яупчІэхэм джэуапхэр къаратыжьыщтых тиспециалистхэм.

СПИД-м пэуцужьыгъэнымкІэ Адыгэ республикэ Гупчэм иврач шъхьаlэу Л. В. МАРТЬЯНОВА.

# ШІушІэ Іофтхьабзэхэм зягъэушъомбгъугъэным фэшІ

Социальнэ проектированием фэгъэхьыгъэ ныбжьыкіэ еджапізу Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым зэхищагъэм

иіофшіэн мы мафэхэм ригъэжьагъ. Мэфэ заулэрэ ар кІощт, ап-

шъэрэ еджапіэм чіэс студентхэм шіушіэ Іофтхьабзэхэр зэхащэнхэм, щыІзныгъэм чІыпІз къин ригъэуцогъэ цІыфхэм ІэпыІэгъу афэхъунхэм фэщэгъэнхэм, ныбжьыкІэ проект гьэшІэгьонхэр къыхахынхэм, ахэр щы-Іэныгъэм шыпхырашынхэмкІэ ІэпыІэгъу афэхъунхэр ары мы еджапІэм пшъэрылъэу зыфигъэуцужьырэр. Мы лъэныкъохэмкІэ опытышхо зиІэ цІыфхэм ныбжьыкіэхэр аіуагъэкіэщтых, ахэм гущыІэгъу афэхъущтых, яшІэныгъэхэм ахагъэхъощт.

Апэрэ мафэр пресс-конференциекІэ къызэІуахыгъ. Мыекъопэ къэралыгьо технологическэ университетым социальнэ предпринимательствэм фэгъэхьыгьэ еджапІэм ипащэу Светлана Новиковам ар зэрищагъ. Іофтхьабзэм къырагъэблэгъагъ коммерцием емыпхыгъэ автономнэ шІушІэ организациеу «Синяя птица» зыфиloy Краснодар щызэхащагъэм ипащэу Лина Скворцовар, ишІэныгъэхэмкІэ ар студентхэм къадэгощагъ. Университетым экологиемкіэ, технологиемкіэ, аграрнэ технологиехэмкІэ, экономикэмкіэ, сервисымкіэ ифакультетхэм ащеджэрэ студентхэу лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкІэ проектхэр къэзыгъэхьазырыгъэхэр арых зэхахьэм къекІолІагьэхэр.

Мы апшъэрэ еджапІэм щеджэу, «Enactus МГТУ» зыфиloрэм хэт Надежда Жуковари мы Іофтхьабзэм къырагъэблэгъагъ. НыбжьыкІэ ІофхэмкІэ Федеральнэ агентствэм зэхищэ-

къыхэгъэщыгъэнхэр, проект гъэшІэгъонхэр ахэм зэхагъэуцошъунхэр ары зыуж итхэр. ЕджапІэм иегъэджэн къыды-

тшІыгъэх ыкІи лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкІэ ІэпыІэгъу тафэхъоу едгъэжьагъ. ЗэкІэмкІи шіушіэ Іофтхьабзэхэр къыдэ-



гьэ Урысые зэнэкъокъум иапэрэ уцугьо ар хэлэжьагь. «ПрофиТекст» зыфиІорэ проектыр къыщигъэлъэгъуагъ ыкІи щыІэныгъэм ар щыпхырищыным фэшІ грантэу сомэ мини 100 пшъэшъэжъыем къыфагъэшъошагъ. НыбжьыкІэхэм Надежда Жуковар щысэтехыпІэ афэхъунэу, проектхэм уишъыпкъэу нехни епетем, пъэгэп нехни фо узэранэсыщтыр Светлана Новиковам студентхэм къариlуагъ.

Федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Российский центр гражданского и патриотического воспитания детей и молодежи» зыфиlорэмрэ ныбжьыкІэ ІофхэмкІэ федеральнэ агентствэу «Росмолодежь» зыцІэмрэ къагъэуцурэ пшъэрылъхэм ялъытыгъэу еджапІэм иІофшІэн зэхещэ. ШІушІэ Іофтхьабзэхэм зягьэушъомбгъугьэныр ыкІи ащ шІуагъэу пылъыр цІыфхэм нахь тэрэзэу алъыгьэ-Іэсыгъэныр, федеральнэ, шъолъыр. шІушІэ Іофтхьабзэхэу апшъэрэ еджапІэм щызэхащэхэрэм ныбжьыкІэхэр къахэгъэлэжьэгъэнхэр, ныбжьыкІэ чанхэр

хэлъытагъэу Урысые Федерацием гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ, «Росмолодежым» яныбжьыкІэ проектхэу «Добровольчество» зыфиюрэм ылъэныкъокіэ ныбжьыкІэхэм проектхэр зэхагъэуцонхэу фагъэсэштых. Япроектхэр къызэрагъэльэгьощт шІыкІэм, хэхъоныгъэхэр зэрэрагъэшІыщтхэр, нэмыкІ ныбжьыкІэхэр гъусэ къызэрэзыфашІыщтхэр, Урысые зэнэкъокъухэм зэрахэлэжьэщтхэр къафа-Іотэщтых. Іофтхьабзэр тыгъэгъазэм и 4-м аухыщт. Анахь чанэу зыкъэзыгъэлъэгъогъэ ныбжьыкІэхэр Мыекъопэ районым ит турбазэм кlощтых.

— УгукІэ уфаеу шІушІэ Іофтхьабзэхэр зэхэпщэнхэ фае, — elo Лина Скворцовам. — ШушІэным сызыпыльыр ильэс 12 хъугъэ. «Вторая мама» зыфиюрэ проектымкіэ тиюфшіэн едгъэжьэгъагъ, сабый ибэхэм ыкІи зянэ-зятэхэр зышъхьарымытыжьхэм ІэпыІэгъу тафэхъуныр ары пшъэрылъ шъхьаІэу тиlагъэр. Илъэсхэр къызэкlэлъыкІуагъэх, хэхъоныгъэхэр

зылъытэрэ проект 12 тиl. «Синяя птица» зыфиюрэм джырэкlэ игъэкІотыгъэу Іоф дэтэшІэ. Сэкъатныгъэ зиІэ сабыйхэм сэнаущыгъзу ахэлъым зедгъэушъомбгъуным ыуж тит. Типроектхэр шъушІогъэшІэгъонхэ хъоу, шъо шъуиреспубликэ щыжъугъэфедэн шъуюмэ, тигуапэу тыкъыжъудеІэщт. Ар гъэшІэгъонэу, шІуагъэ пылъэу жъугъэпсынымкІэ ІэпыІэгъу тыкъышъуфэхъущт.

Нэужым ныбжьыкІэхэм къагъэхьазырыгъэ проектхэм къатегущы агъэх. Ахэр лъэныкъо зэфэшъхьафхэм афэгьэхьыгьэх, гъэшІэгъоных, щыІэныгъэмкІэ мэхьэнэ гъэнэфагъэ яІ. ГущыІэм пае, илъэсыкІэм сымэджэщым щыпэгьокІыщтхэ сабыйхэм апае зэхащэрэ Іофтхьабзэхэм афэгъэхьыгъэ проектэу студентхэм зэхащагъэм къытегущыlагъэх. 2014-рэ илъэсым мы проектыр щыІэныгъэм щагъэцэкlaгь, апшъэрэ еджапіэм щеджэхэрэм ыкІи кІэлэеджакІохэм къаугъоигъэ сомэ мин 18-мкІэ сабыйхэм мэфэкІ афашІыгьагь, шІухьафтын цІыкІухэр къафащэфыгъагъэх. Мыгъи ар лъагъэкІотэщт. Джащ фэдэу сэкъатныгъэ зиІэ сабыйхэм Іэпы-Іэгъу афэхъугъэныр. Ахэм ясэнаущыгьэ зегьэушъомбгъугьэным фэшІ ежьхэм аІэкІэ ашІыгъэ сурэтхэр дахэу агъэкІэракІэхи студентхэм ащагъэх, ахъщэмкІэ сабыйхэм шІухьафтынхэр афашІыгъэх. Джэгум пае зыщалъэхэрэ шъуашэхэмкІэ цІыф лъэпкъ зэфэшъхьафхэм якультурэ зэрагъэшІэныр къыдэзылъытэрэ проекти ныбжьык эхэм къагъэхьазырыгъ. АдыгеимкІэ ыкІи Краснодар краимкІэ лъэпкъ шъуашэхэр зыдырэ ыкІи ахэр зыщэрэ фирмэхэр къызэрагьэблэгьэгьэ зэхахьэ мэлыльфэгьум и 5-м зэхащэгъагъ, цІыфхэм ар ашІогъэшІэгъоныгъ, джыри зэхащэнэу, проектым нахь зырагъэушъомбгъунэу агъэнафэ.

Ным и Мафэ ихэгъэунэфыкІын фэгъэхьыгьэ проекти ныбжык Іэхэм къагъэхьазырыгъ. 1998-рэ илъэсым къыщегъэжьагьэу ар Урысыем щыхагьэунэфыкІы. А мафэм фэгъэхьыгъэу Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым истудентхэм азыфагу зэнэкъокъухэр щызэхащэщтых, кІэлэегъаджэхэм афэгушІощтых. Джаш фэдэу урысые Іофтхьабзэм къызэрэдильытэу, къэгъэгъэ лъэпкъэу «Незабудкэхэр» ныхэм аратынхэу фаех. Мы проектыр гъэшІэгъонэу ыкІи Іоф дэшІэгьэн фаеу алъытагь.

Мыекъопэ къэралыгъо технологичскэ университетым щызэхащэгъэ егъэджэныр студентхэм агу рихьыгь. ЧыгулэжьынымкІэ факультетым щеджэрэ Сихъу Анжелэ зэхахьэр ыгу зэрэрихьыгъэмкІэ, гъэшІэгъоныбэ зэрэзэхихыгъэмкІэ къыддэгощагъ. Ипроект хэхъоныгъэхэр фишіынхэмкіз Іэпыіэгъч къыфэхъущт лъэныкъохэр зэхихыгъэх. «Твори добро» зыфи-Іорэ проектым къыдыхэлъытагъэу, кіэлэціыкіу іыгъыпіэхэр ныбжыкІэхэм къакІухьэх, ящыкІэгъэ ІэпыІэгъур арагъэгъоты.

ПІАТІЫКЪО Анет.

ПСАУНЫГЪ =

### Врачым дэжь бащэрэ



укіомэ...

Арэущтэу хъумэ, кіэлэціыкіухэр, пенсионерхэр, сэкъатныгъэ зијэхэр «лыеу» врачым дэжь зэрэкlуагъэхэм пае ыпкіэ атын фаеу ашіынкій хъущт.

пхъэшагъэ хэлъэу мыщ къекІолІэнхэу игъо хъугъэу алъытэ, мыхэр врачым дэжь зэрэкіощтэмкіэ, Іэпыіэгъу псынкіэм къызэреджэнхэ алъэкІыщт пчъагъэмкІэ шапхъэхэр къагъэуцунхэшъ, ахэм арагъэхъугъэмэ, ыпкІэ аlахынэу ары. Мыщ фэдэ Іофыгъохэр тищыІэныгъэ къыхэгъэхьэгъэнхэ фаеу алъытэ УФ-м финансхэмкІэ и Министерствэ епхыгъэ шІэныгъэушэтыпІэ институтым иэкспертхэм. Ау Урысые Федерацием псауныгьэр къэухъумэгьэнымкІэ и Министерствэ ахэм адыригъэ-

ШІокІ зимыІэ медицинэ страхованием (ОМС-м) ипрограммэ хахьэу ыкІи ыпкІэ хэмылъэу цІыфхэм афагъэцэкІэрэ медимехшишь мехешьф-оІеф енир ыпкІэ ягъэтыгъэн фаеу «либеральнэ экономистхэм» къыза-Іорэр апэрэ илъэсэп. А лъэныкъом зэхъокІыныгъэ фэшІы-

Іоф зышІэхэрэм алъэныкъокІи гъэн, къэралыгъо медицинэ учреждениехэм агъэцэкІэрэ фэІофашІэхэм ащыщхэм уасэ афэгьэуцугьэн, «Соплатежи» зыфа-JODAN BAKE SOLFONIIFONULLINESE фаеу алъытэ экономикэмкІэ Апшъэрэ еджапІэм испециалистхэм. ТелъхьэпІэ шъхьаІэу къаlорэр: псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ къулыкъум ахъщэр зыпэlуигьахьэрэр тэрэзэп, зэрищык агъэу ыгъэфедэрэп. ГущыІэм пае, цІыфым температурэшхо иІэмэ е лъыр лъэшэу дэкlоягъэу «гипертоническэ криз» зыфаlорэм нэсыгъэмэ, врачым тыкъеджэу тесагъ. ЫпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ зэхъокІыныгъэхэм якІэщакІохэр ащ нэмыкІэу еплъых — поликлиникэм цІыфыр кІон ымылъэкІыным иІоф тетэп, ар къулыкъумкІэ нахь пыут. ІэпыІэгъу псынкіэм къызэреджэхэрэм ылъэныкъокІи мылъкур нахьыбэу къэбгъэнэжьын плъэкІыщтэуи ахэм алъытэ. Сыда пІомэ

ІэпыІэгъу псынкІэм иятІонэрэ къеджэгъу пэпчъ ар имыщыкІэгъагъэу къычІэкІы — цІыфым ипсауныгьэ изытет ащ фэдизэу хьылъэп, ежь-ежьырэу ар поликлиникэм кІон ылъэкІыщт. ЕтІани къыхагъэхъожьырэр цІыфым къызэре азэхэрэм тек юдэрэ ахъщэм щыщ ежь ышъхьэкІэ ытын фаеу зыхъурэм, ипсауныгъэ нахь фэсакъыщтэу, врачым къыриІорэри нахь тэээзэу ыгъэцэкіэщтэу ары.

ЗыцІэ къетІогъэ шІэныгъэушэтыпІэ институтым шэпхъэ гъэнэфагъэхэри къыгъэхьазырыгьэх. ГущыІэм пае, ІэпыІэгьу псынкіэм илъэсым къыкіоці плІэгъогогъо ыпкІэ хэмылъэу укъеджэн уфит. Ащ къебгъэхъугъэмэ, ыпкІэ птыщт. Поликлиникэр пштэмэ, илъэсым къыкоц терапевтым дэжь гьогогьуи 8 укІомэ икъущтэу экспертхэм алъытэ, ау участкэмкІэ уиврач дэжь ащ нахьыбэрэ укІон хъумэ, апэрапшізу кассэмкіз «укъикІын» фаеу хъущт. Джащ фэдэу а институтым иэкспертхэм игъоу алъэгъу ІофшІэгъу уахътэм ыуж ыкІи зыгъэпсэфыгъо мафэм (шэмбэтым) поликлиникэхэм ыпкіэ хэльэу Іоф ашіэнэу.

Мы институтым игьоу ыльэгъурэ зэхъокІыныгъэу къулыкъум ахъщэ «фэугьоигьэным» фэloрышІэщтым псауныгьэр къзухъумэгъэнымкІэ Министерствэм адыригъаштэу ащ фэдэ унашъо зиштэкІэ, щынагьо мэхъу Іэпы-Іэгъу псынкіэри ахъщэ къызіихыщтым нахь псынкіэу нэсынэу, поликлиникэхэми ыпкІэ зытыхэрэр апэ рагъэшъыхэзэ ашІынэу. Сыда адэ ышІэщтыр ахъщэ ытызэ зэригъэІэзэнхэ амал зимыІэм?

ЦІыфхэм япсауныгьэ къэухъумэгьэным фэшІ ыпкІэ хэмыльэу ахэм афэгъэцэкІэгъэн фэе медицинэ фэlo-фашlэхэу къэхэм къащыгъэкІэгъэныр, сымаджэхэм «яджыбэ нахь куоу иІэбэгьэныр» медицинэм июфышіэхэм агу рихьыщтэу апэ къытшюшыми, а зэхъокыныгъэхэм адезымыгъаштэрэр нахьыб. «Пстэуми апэу, — alo зисэнэхьаткlэ цІыфхэм шІуагъэ къафэзыхьы зышІоигьо врачхэм, — анахь къин хэфэщтхэр зипсауныгъэ зэщыкъуагъэу, ренэу врачхэр зылъыплъэнхэ фаеу хъухэрэр ары. ГущыІэм пае, лъыдэкІуае зиІэ цІыфыр мазэ къэс врачым дэжь кІон, терапие Іофтхьабзэу дызэрахьэхэрэм шІуагъэ къатымэ, зэблэхъугъэнхэр ищыкІагьэмэ зэгьэшІэгьэн фае. Мы зигугъу къашІырэ зэхъокІыныгъэхэр а экспертхэм зэра-Іорэм тетэу аштэхэмэ, инфаркт ыкІи инсульт хъущтхэм япчъагъэ къызэрэхэхъощтым пэшюрыгъэшъэу тыфэхьазырын фае».

Урысыем псауныгьэр къэухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ, ыпшъэкІэ къызэрэщытІуагъэу, мы институтым иэкспертхэм къыхалъхьэгьэ зэхъокІыныгьэхэм адыригъаштэгорэп, ащ тетэу цІыфхэм ахъщэ арагъэтыным еуцуалІэгорэп, ау нэмыкІ амалхэм ягупшысэх. Ахэм зыкІэ ащыщ ІэпыІэгъу псынкІэм регионхэм ябюджетхэр де эхэзэ ашІыным епхыгъэри.

Народнэ фронтым иэкспертэу, Къэралыгъо Думэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкlэ и Комитет хэтэу Натхъо Разиет къызэриlуагъэмкlэ, «цlыфхэм ыпкіэ хэльэу медицинэ Іэпыіэгьу ягъэгъотыгъэным ипрограммэ министерствэм Іоф щыдашІэ, ау ар зыфэгьэхьыгьэр шІыкІакІэ--ыпе енициры мех мех Іэгъу, ІэзэпІэ амал дэгъухэр сымаджэхэм апэгьохыгьэнхэр ары. Къэралыгъом и Конституцие къыщыдэлъытагъ ыпкіэ хэмылъэу медицинэ ІэпыІэгъу цІыфхэм ягьэгьотыгьэныр. ГүмэкІыгьоу къулыкъум иІэхэр, гущы-Іэм пае, ІэпыІэгъу псынкІэм имыщыкІагьэу къеджэхэу къызэрэхэкlырэр, нэмык шыкіэхэмкіэ щыгъэзыегъэн фае, цІыфхэм «яджыбэ уимыlабэу».

Хэутыгъэр къызфигъэфедэзэ зыгъэхьазырыгъэр ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

### ЗИГЪО ІОФЫГЪОМКІЭ ЗЭДЭГУЩЫІЭГЪУ



# «Сирием мамырныгъэр ыгъотыжьынэу

Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым ялъэпкъ тхакіоу Мэщбэшіэ Исхьакъ общественнэ щыіэкіэ-псэукіэм сыдигъуи ынаіэ тетэу къырэкіо. Мы уахътэм Урысыем и Общественнэ палатэ ар хэт. Гъашіэ зыгъэшіагъэу ыкіи зылъэгъугъэ ціыфышхом ихэгъэгу гукіэгъу Урысыемкіи, игупсэ Адыгэ Республикэмкіи зэфэдэ ыкіи лъэш, тхакіор мамырныгъэр чіышъхьашъом темыкіодыкіыным ибэнэкіо ин, ціыф лъэпкъхэм шіу къадэхъуным ыкіи зэгурыіоныгъэ яіэным иухъумакіу.

Шэкіогъум и 2 — 4-м, Москва, УФ-м и Общественнэ палатэ лъэпкъхэм ыкІи дин зэфэшъхьафхэм азыфагу илъ зэфыщытыкІэхэр нахь зэгъэкІугъэнхэмкІэ ыкІи зэдэгъэюрышІэгъэнхэмкІэ и Комиссие Іоф зэришІэрэм ищысэу хъугьэ зэlукlэгъу игъэкlотыгъэу щы-Іагьэр. Іофтхьабзэм нахь мэхьанэ къезытыгъэр ащ Сирием имуфтий шъхьаІэу Ахмад Бадреддин Хассун зэрэхэлэжьагъэр ары. Сирием зэо-бэнэ зэутэкІыныгъэ машІоу къитэ джагъэм еппэсымэ хъущтымкІэ зэхэгущыІэжьынхэу, зэо тхьамык агъом имаш о гъэк осэгъэнымкІэ ищыкІагъэм яусэнхэу зэхэхьэгьагьэх. Іофтхьабзэр зэрэкІуагъэм ыкІи Сирие къэралыгъом ищыІэкІэ шэпхъэ тэрэзхэр зэтегъэуцожьыгъэнхэмкіэ хэкіыпіэу яіэхэм защыдгъэгъуазэмэ тшІоигъоу зэlукіэм щыІэгъэ Мэщбэшіэ Исхьакъ зыІудгъэкІагъ.

#### Исхьакъ, сыд гухэлъ иІ эу Сирием имуфтий шъхьаІэ Урысыем къэкІогъагъа?

— Джырэ мафэхэм Іофыгьо инэу къэуцугъэм епхыгъэ темэу «Ислам и кризис мировой религиозной мысли» зыфијорэмкјэ Москва конференцие щызэхащэгъагъ. Ащ Иран, Тыркуем, Казахстан, Киргизием, Дагъыстан, Къырым, Москва яшІэныгъэлэжьхэм ащыщхэм яшІошІхэр къыщыраІотыкІыгьэх. Зэхэхьэгьум урыс православнэ чылысым иліыкіохэр, Сирийскэ Араб Республикэм ипосольствэ и юфыш і эхэр ыкІи Сирием имуфтий шъхьа Радреддин Хассун хэлэжьагъэх. УФ-м и Общественнэ палатэ хэтхэр, ахэм ащыщхэу Максим Григорьевыр, Албир Кргановыр, Всеволод Чаплиныр, Александр Пелиныр, Андрей Бальжировыр, Валерий Коровиныр ыкІи сэры мы темэ инэу гумэкІыгьуабэр зэпхыгъэч Сирием дзэ зэчтэкІыныгьэу къитэджагьэм тебгъукІошъугъэп. Урысые къэралыгъо хабзэхэу Сирием дзэ кІочІэ ІэпыІэгъу фэхъухэрэм готхэу ыкІи Сирием идзэу хэгъэгум и Президентэу Башар Асад зипащэу, террористическэ купышхоу ИГИЛ-м еутэкІыгъэхэу пэшІуекІохэрэм УФ-м и Общественнэ палатэ хэтхэми адырагъаштэ. НепэрэмкІэ анахь мэхьанэ зиІэр ИГИЛ-р зилІэужыгьор ислъамым ыкІи христианствэм язытет укъыпкъырыкІызэ зэгьэшІэгьэныр, гьэунэфыгьэныр ары.

ЗэІукІэгъум щызэшІотхыгъэхэм апэрэ ныбжьыкІэ пІуныгъэм ипрограммэ (иІофыгъохэм) куоу тызэратегущы агъэр; ислъамыр ятелъхьапІзу мышІапхъэ зышІэхэрэм узэрапэшІуекІощт шІыкІэ-амалхэр зэрагъэунэфыгъэхэр ыкІи Урысыемрэ Сириемрэ ащыпсэурэ ціыфхэм зэхэугуфыкіыгьэу а зэкІэ афиlотыкІыгъэн зэрэфаер.

— Тыщыгъуаз илъэси 150-кІэ узэкІэІэбэжьмэ, черкесхэу (адыгэхэу) егъэзыгъэкІэ урысые империер къэзыбгынагъэхэм атекІыгъэ лІэужхэр ащ зэрисхэм. Мы уахътэм сыд фэда ахэм япсэукІэ? Ащ фэдэ упчІэкІэ зыфэжъугъэзэн шъулъэкІыгъа муфтиим?

— Ащ щэч хэлъэп, — ыlуагъ Мэщбэшlэ Исхьакъ. — Сэ сшъхьэкІэ зэІукІэм сыкъыхэтаджи, муфтиим зыфэзгъэзагъ. Сызэрэадыгэр, сызэрэчеркесыр, сызэрэтхакІор ыкІи УФ-м и Общественнэ палатэ АР-м илькоу сызэрэхэтыр къэсіуагь, ежьми ынэгу нахь къызэхэкІыгь Сирием черкесхэр зэрэщашІэхэрэр къапшІэу. ЗэдэгущыІэгъухэм ащыщ Башар Асад къызэрэщыхигъэщыгъагъэу, «Сириер арабхэм, курдхэм ыкlи черкесхэм яхэгъэгу».

Сирием имуфтий шъхьа ву Ахмад Ассун игущыІэ къыщыхигьэщыгь, черкесхэр лыхъужъ льэпкъым къызэрэхэкІыгьэхэр, сыдигъок и мытхыгъэ лъэпкъ хабзэхэу яІэхэр кІэзыгъэ амышІзу къызэрагьэгьунэхэрэр. Черкесхэр зэрэлІыхъужъхэр, лъэшхэр, Іушхэр, дахэхэр, цІыфыгъэшхо зэрахэлъыр къыІуагъ. ТхьамыкІагьокІэ ахэр КъокІыпІэ Благъэм ифэнхэу хъугъагъэхэми, къызыхэфэгьэхэ араб хэгъэгум иунэшъо-хабзэ, ищыІэныгъэ псынкізу хэуцонхэ ыкіи чІыпІэ гъэнэфагьэ щаубытын зэралъэкІыгъэр ипсалъэ къыщыхигъэщыгъ. Хэхэс щы ак Іэр къинми, ушэтыпіабэу апэкіэ къикІыгъэр — бзэр, шэн-хабзэхэр амышlэхэу, хымэ хэгъэгум зы хэшІыкІ гори фырямыІагьэми, а зэкІэми зарагьэкіун зэралъэкіыгъэр къыіуагъ. Адыгэхэр зэрэзэкІэубытагъэхэм, зэрэпсэемыблэжьхэм ищысэ гъэнэфагъэу ылъытагъ черкесхэм дзэпэщэшхохэр, ІэнэтІэшхохэр зыгъэцэк агъэхэр бэу къызэрахэкІыгъэхэр. Сирием зы піалъэкіэ адыгэ кіалэ зыкъэухъумэжьыгъэнымкІэ министрэу зэрэщытыгьэр агу къыгъэкІыжьыгъ. Джащ фэдэу, Сирием къихъухьагъэхэу адыгэлъыр зыкІэтхэр сыдигъуи, сыд фэдэрэ лъэныкъокІи укъэзымыгъэукІытэжьынхэу, Сирие къэралыгъоу зэрысхэм лъытэныгьэ ыкІи шъыпкъагьэ фыряІзу зэрэщытхэр кІигьэтхъыгь. Сирием щыпсэурэ цІыф лъэпкъ зэфэшъхьафыбэм черкесхэри ахэтхэу, Іашэр аштагьэу ИГИЛ-м пэшІуекІорэ заом зэрэхэлажьэхэрэр, ащкІэ хэгьэгум мамырныгъэр ыгъотыжьыныр ягугъапіэу зэрэбанэхэрэр къыіуагъ.

Джащ фэдэу Ахмад Хас-сун Сириер ИГИЛ-м пэуцужынымкІэ Урысыер ІэпыІэгъу зэрэфэхъурэм пае «тхьашъуе-

гъэпсэу» къаријуагъ. Тхьэм къэралыгъор къызэримышІырэр, ау цІыфыр къызэригъэхъурэр игущы і э шык і игъ этхъыгъ. «Арышъ, «Ислъам къэралыгьо» гори щыІэн зэримылъэкІыщтыр нафэ», — ыІуагъ. ЗэкІэми тызэдеlэжьэу, тызэфэсакъэу тызэхэтэу, диным имэхьанэ купкІ зынэсырэр зэрифэшъуашэу къиІотыкІыгьэн зэрэфаем, диным «укlы» зэримыlорэр, ар цыф гукъэбзагъэм, цыф лъэпкъ зэфэшъхьафхэм азыфагу зэфыщытыкІэ фабэхэр, «лъэмыджхэр» ищыгъэнхэм зэрэкlэгуlырэр кІигъэтхъыгъ.

КъыІуатэхэрэм яльытыгьэу, МэщбэшІэ Исхьакъ темыупчІын тлъэкІыгъэп.

#### - Сирием о ущыІагъа?

- СыщыІагь, 1969-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу пчъагъэрэ Дамаскэ, Латание, Пальмирэ, Алеппэ, Хомс сыкІоу хъугъэ, — ыІуагъ.

– Тыгъэр зэрыз хэгъэгоу Сириер, хыр, дышъэ пшахъор, оазисхэр зэрэпфэплъых. Апэу Голан Іуашъхьэхэр зысэлъэгъухэм къызгурыІуагъ адыгэхэу хэкур зыбгынэнхэ фаеу хъугъэхэм кавказ къушъхьэхэм ахэр афагъадэхи, мы чыпіэр псэупіэкіэ къызкіыхахыгьэр, шъыпкъэмкІэ зэхьыщырых. Мы чІыпІэм бэрэ зэхэугьоягьэу адыгэ (черкес) къоджабэ зэхэсэу щыпсэугъ. 1967-рэ илъэсым Сирием Израиль къедэуагъ, мы чІыгухэр ежьхэм яехэу алъытэу. Ащ къыхэкІэу Сирие-Израиль заор къежьагь, черкесхэм мы чІыпІэр къабгынэн фаеу хъугъэ. Къолжэ бгынэжьыгъэхэр спъэгъугъэх. Джы къызнэсыгъэм Голан лъэгапІэхэм (Іуашъхьэхэм) апае хэгъэгуитІур зэдао.

КъэІогъэн фаер Израиль ит адыгэ къуаджэхэми — Рихьание ыкІи Кфар-Камэ сызэращы агъэр ары. Ахэм ящы-ІакІэ теплъэ зэу адыгэхэм типсэупіэ-щыіакіэ гум къегьэкіы. Урамхэм уарыкІо зыхъукІэ, Афыпсыпэ е Хьакурынэхьаблэ уадэтым фэд. КІэлэцІыкІухэр адыгабзэкІэ мэгущыІэх, мэщытым азанэр къыщэІу. Еджапіэхэм адыгабзэр ачіэль, тхылъеджапІэхэм титхылъхэр, гьэзетхэр ащызэрахьэх, адыгацІэхэр гупчэхэм ыкІи урамхэм ахьых. АщкІэ ІэкІыбым щыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм

щысэ дахэ зэрысхэ хэгьэгум къыщагъэлъагъоу, якультурэ, яшэн-хабзэхэр дэгьоу зэрахьэх. Ау непэ Сирием ыщэчырэ тхьамык агъом, щыхъурэ-щышІэрэм гур егъэузы. Заор хьазабышхоба, ар тэ дэгъоу тшІагьэ. Мо джэнэт чІыпІальэр зэкІэ зэхакъутагъ. Ауми, тэгугъэ, акъыл зэпагъохынышъ, лъэныкъо пстэуми, Сирием иошъогу къэнэфыжьынэу ыкІи мамырныгъэр ыгъотыжьынэу. ЩэІагьэрэ зэгурыІо-зэкІэдэІужьырэ зыхэмыль Іофыр екІыкІы. Ау ахэр къызщагъэгъунэхэу, къызыщаухъумэхэрэм мамырныгъэр къыщызэтенэ, щэпытэ. Ислъам диным ыкъогъу зашІызэ, ИГИЛ-м хэт террористхэм зекіокіэ пхэндж Іаехэр зэрахьэх, ціыфыпсэр къырадзэрэп. Урысыем ицІыфхэр зэрысыгъэ къухьэлъатэр Синайскэ хыгъэхъунэныкъом дэжь къыщагъэуагъ, нэлатыгъэр къябэкІэу, Париж терактыр щашІыгъ. Ау афэгъущтэп зышъэ икІыгъэ бзэджэшІэ организацием хэтхэм ащ фэдэ жъалымыгъэхэу зэрахьэхэрэр. Къиным сыдигъокІи цІыфхэр нахь зэкъуегъэуцох, зыфегъэсакъыжьых. Ислъам диным къы орэп лъы бгъэчъэнэу, цыф хыехэр кіодыкіае пшіынхэу; террористхэм лъэпкъи, нэгуи, дини яІэп, зэрэдунаеу тыракІынкІэ уцугъэх — къадэхъущтэп. Урысыем и Президентэу Владимир Путиныр пстэуми къяджагъ зэкъоуцонхэшъ, ем пэшіуекіонхэу.

#### — Джыри зы упчІэ: сирийцэхэу зышъхьэ къе-**ЗЫХЬЫЖЬЭЖЬЫГЪЭХЭМ** Урысыер зэрадеГэрэм сыдэущтэу уеплъыра?

Чыпіэ къин ифагъэхэм, хэтми, деlэхэ хабзэ, ащ фэдэ амал тэ тиl ыкlи тэрэзэу тэшlэ. Урысыер зэрэщытэу ыкІи Адыгеир сыдигъокІи зэдыряунагъ, арэу къэнэжьы адыгэхэмкІэ, урысхэмкіэ, къэндзалхэмкіэ, ермэлхэмкІэ, урымхэмкІэ, нэмыкІ лъэпкъыбэмкІэ. Заом къыхэкІэу Сирием къикІыгъэхэм тэ тишІуагъэ ятэгъэкІы. Мыекъуапэ, къоджакІзу зихэкужъ къэзыгъэзэжьыгъэ адыгэхэр зыщыпсэухэу Мэфэхьаблэ, Пэнэхэс ыкіи нэмыкі чіыпіэхэм къэкІожьыгъэхэу адэсхэмкІэ Адыгеир яхэгьэгоу, ячІыпІальэу къэнэжьы.

Ау бэмэ къызэращыхъоу, ІэкІыбым шыІэ черкесхэр зэкІэ къэкІожьынэу сыгугьэрэп. Зэрэдунаеу пштэмэ, адыгэ миллиони 5 фэдиз Тыркуем, Иорданием, Египет, Сирием, Ирак, Ливием, Германием, Голландием, Америкэм ащэпсэух. Ау уегупшысэмэ, арэу псынкІэп зэкІэ блэжьыгьи, нэмыкІи чІэптэкъунышъ, ар уичІыпІэлъэжъми, укощыжьыныр. Фаехэу ыкІи ІэпыІэгъу фэныкъохэм тадеІэщт. Адрэхэм тяжэ, къэрэкІох хьакlaпlэ. Тэ тызыщыпсэурэр федеративнэ къэралыгъоу, хэти ежь иакъыл-амал. ифитыныгъэ ыкіи ишіоигъоныгъэ къыпкъырыкlызэ, ышъхьэ Іоф зэрэфаеу зыщигъэпсырэр ары.

#### – Тхьауегъэпсэу, Исхьакъ, хъугъэ-шІэгъэ инымкІэ тызэрэбгъэгъозагъэмкІэ.

– Ори ары. МАМЫРЫКЪО Нуриет.

### Къэлэ клиникэ сымэджэщым

### зэхэсыгьо щыкІуагь

Къэралыгъо Думэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкіэ и Комитет хэтэу Натхъо Разыет нымрэ кіэлэціыкіумрэ япсауныгьэ икъэухъумэн нахьыбэу анаіэ зэрэтырагъэтын фаем фэгъэхьыгъэ зэхэсыгъо ным и Мафэ къызыщыблагъэрэм ехъулізу Мыекъопэ къэлэ клиникэ сымэджэщым иперинатальнэ гупчэ щызэхищагь.

Зэхэсыгъом хэлэжьагъэх Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ иминистрэу Мэрэтыкьо Рустем, Адыгэ Республикэм медикэ-социальнэ экспертизэмкІэ и Бюрэ шъхьаІэ ипащэу Хьакурынэ Галия, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ кІэлэцІыкІухэм медицинэ ІэпыІэгъу ягъэгъотыгъэнымкІэ иотдел ипащэу Хьаткъо Хъарыет, Мыекъопэ къэлэ клиникэ сымэджэщым иврач шъхьа эу Нэмыт экъо Мурат, сымэджэщым иотделениехэм япашэхэр, гинекологхэр, неонатологхэр.

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ иминистрэу Мэрэтыкъо Рустем зэхэсыгъор къызэlуихи, кlэлэцыкіухэм якъэхъункіэ гъэхъагьэу яІэхэм, Іофыгьоу апашъхьэ къиуцохэрэм къатегущыІэнхэу иІофшІэгъухэм шъхьэихыгъэу къяджагъ.

Зэхэсыгъом хэлэжьагъэхэм зэрэхагъэчнэфык|ыгъэмк|э. 2015-рэ илъэсым имэзибгъу,

2014-рэ илъэсым джащ фэдэ илъэхъан егъэпшагъэмэ, процент 23,6-кІэ нахь макІэу сабыйхэм ядунай ахъожьыгъ. КІэлэцІыкІухэм медицинэ Іэпы-Іэгъу языгъэгъотырэ департаментым идиректорэу Елена Байбаринар 2015-рэ илъэсым гъэтхапэм Адыгэ Республикэм зыщэІэм игъоу ылъэгъугъэхэр гъэцэкІэгъэнхэм тегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ кіэлэціыкіухэр нахь макі эу ліэнхэм иамалхэр зэрэзэрахьэхэрэр къаlуагъ.

— Адыгэ Республикэм врачхэр зэрэфимыкъухэрэм лъэшэу тегьэгумэкіы. Гущыіэм пае, кІэлэцІыкІу 10000-мэ врач-педиатр 11,9-рэ (Урысые ФедерациемкІэ — врач-педиатр 19,1-рэ), сабый къэхъугъэкІэ 10000-мэ

врач-неонатолог 19,3-рэ (Урысые Федерациемкіэ 2013-рэ илъэсым — 31,0-рэ) афэгьэзэгьагь. 2015-рэ илъэсым чъэпыогъум и 1-м ехъулІэу врач-педиатри 106-мэ Адыгэ Республикэм Іоф щашІэщтыгь. Ахэм ащыщэу нэбгырэ 41-р Мыекъуапэ щылажьэщтыгъ. Врач кадрэхэм якъэгъотын псынкІэ шъыпкъэу зэшІохыгъэн фае. Федеральнэ законэу «Урысые Федерацием исхэм япсауныгьэ къэухъумэгъэным ехьылlагъ» зыфиІорэм ия 72-рэ статья зэхъокІыныгъэ фэшІыгъэным фэгъэхьыгъэ проектыр Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэІукІэ и Къэралыгъо Думэ щыхэплъэнхэу аlэкlэзгъэхьагъ. ЗэхъокІыныгъэхэр зыфэгъэхьыгъэщтхэр медицинэ ІофышІэхэм якІэлэцІыкІухэм апэрэ чэзыоу кІэлэцІыкІу ІыгьыпІэхэм чыпіэхэр къащаратынхэр ары, — хигъэунэфыкіыгъ Нат-

хъо Разыет зэхэсыгъом къыщыгущыІэзэ.

Зэхэсыгьом зэрэщызэдаштагъэмкІэ, бзылъфыгъэ лъэрымыхьэхэмрэ сабый къэхъугъакІэхэмрэ нахьышІоу медицинэ ІэпыІэгъу ягъэгъотыгъэным пае кадрэхэмкіэ амалэу яіэхэм зыкъягъэІэтыгъэн, шъолъырхэм ямедицинэ учреждениехэр мылъкукІи, техникэкІи нахь зэтегъэпсыхьэгъэнхэ фае.

Зэхэсыгъом икІэух Натхъо Разыетрэ Мыекъопэ къэлэ клиникэ сымэджэщым иврач шъхьа не перинатально на положения п гъумкІэ игуадзэу Матыжъ Жаннэрэ сабыибэ зиІэ Елена Стебаевам ным и Мафэрэ ятфэнэрэ сабыир ащ къызэрэфэхъугъэмрэ афэшІ фэгушІуагъэх, Урысые политикэ партиеу «Единэ Россием» ыцІэкІэ зэтыгьо ахъщэ ІэпыІэгьур раты-

КЪАНДОР Анзор. Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэlукіэ и Къэралыгъо Думэ идепутат иІэпыІэгъу.



Егъэблэгъэным къекІолІагъэхэм ПенсиехэмкІэ региональнэ ведомствэм ипащэ зыгъэгумэкІыхэрэ упчІэхэр къыратыгьэх ыкІи зэхэугуфыкІыгьэ джэуапхэр рагъотылІэжьыгьэх. Нахь къинэу -ед етахо а дехшиша мехеїни тиш дэм Къулэ Аскэрбый щызэшІуихыгъэх. мехфиль напримента и на примента и на примен къатыгъэ упчІэхэмрэ ахэм Къулэ Аскэрбый аритыжьыгъэ джэуапхэмрэ.

УпчІэ: 2000-рэ ильэсым ыпэкІэ унэе предпринимателэу зязгъэтхыгъагъ. Пенсие сфагъэуцу зэхъум, предпринимателэу Іоф зысшІэгьэ ильэсхэр Пенсиехэмк Іэ фондым стажым щысфыхильытагъэхэп страховой тынхэр сымытыщтыгъэхэмэ, хэбзэгъэуцугъэм предприниматель ІофшІэныр стажым хэбгьэхьан плъэкІыщтэу ымыгъэнафэу аІуи. Страховой тынхэр щык Іагъэ имы Іэу стыщтыгьэх нахь мыш Іэми, ащ ехьылІэгъэ къэбархэр ПенсиехэмкІэ фондым ыкІи хэбзэІахь къулыкъум якъэбархэм ахэльыжьхэп. Ильэс отчетхэр



## ЯупчІэхэм джэуапхэр къаритыжьыгъ

Пенсиехэмкіэ фондым и Къутамэу Адыгэ Республикэм щыіэм ипащэу Къулэ Аскэрбый Адыгэкъалэ щыпсэухэрэм джырэблагъэ видеоегъэблэгъэн адыриlагъ.

хэбзэІахь инспекцием еттыщтыгъэх. Сыда ащ къепІолІэн плъэкІыщтыр?

Джэуап: Предприниматель ІофшІэным упыльыгьэмэ ыкІи Пенсиехэмкіэ фондым ичіыпіэ къулыкъу иучет ухэтыгъэмэ, Пен-

сиехэмкІэ фондым и Къутамэу Адыгэ Республикэм щыІэм икъэбархэм шІокІ имыlэу ар ахэлъ, ар кlодынэу щытэп. Іофшіэнымкіэ стажэу уиіэр къэушыхьатыжьыгъэным фэші уиіофхэр къэпІэтыжьынхэшъ, бгъэунэфынхэ фае федэу къыпіэкіахьэщтыгъэмрэ ПенсиехэмкІэ фондым хэбгьэхьэгьэ тынхэмрэ яхьылІэгъэ къэбархэр.

Страховой пенсиер агъэуцу зыхъукІэ, страховой стажым халъытэх ПенсиехэмкІэ фондым страховой тынхэр зыхагъэхьэгъэ піалъэхэр. Іофшіэнымкіэ пенсие ягъэгъэуцугъэным фэшІ страховой стажыр къызэралъытэрэ ыкІи къызэраушыхьатыжьырэ шІыкІэр ыухэсыгъ Урысые Федерацием и Правительствэ 2014-рэ илъэсым чъэпыогъум и 2-м номерэу 1015-рэ зытетэу къыдигъэкІыгъэ унашъомкІэ. Ащ зэригъэнафэрэмкіэ, предприниматель Іофшіэным зыпыльыгьэхэ пальэхэр, а пальэхэм хэбзэlахьымкlэ шlыкlэу щыlагъэм елъытыгьэу, къаушыхьатыжьы федэу къаlэагъэм тегъэпсыкІыгъэу страховой тынхэр зэратыгьэхэр къэзыушыхьатырэ справкэу ПенсиехэмкІэ фондым ичІыпІэ къулыкъу ыкІи федэхэм яхьылІэгъэ справкэу чІыпІэ хэбзэІахь къулыкъум къаритыгъэхэмкІэ.

Упчіэ: Сишъхьэгъусэ Урысые Федерацием ипаспорт 2015-рэ илъэсым къыратыгь. КІэлитІу тиІ: апэрэр 2010-рэ ильэсым Республикэу Азербайджан къыщыхъугъ (къызэрэхъугъэр къэзыушыхьатырэ тхыльым Урысые Федерацием ицІыфэу зэрэщытым ехьылІэгъэ штамп тедзагъ), ятІонэрэ кІэлэцІыкІур Урысыем къыщыхъугъ. Ны (унэгъо) мылькум ехьыл Іэгьэ сертификат къа Іытхын тыфита?

Джэуап: Шъуфит. Ныр — Урысыем ицІыфэу щытышъ, ятІонэрэ кІэлэцыкури Урысыем ицыфышъ, ащ пае ны (унэгъо) мылъкум ехьылІэгъэ сертификат ным къаlихын фит а кlэлэцыкlур 2007-рэ илъэсым къыщыублагъзу 2016-рэ илъэсым нэсырэ палъэм къыхиубытэу къэхъугъэмэ е ыпlужьынэу къаІихыгъэмэ. Мыщ дэжьым къызыщыхъугъэхэм ыкІи зыщыпсэухэрэ чІыпІэм мэхьанэ гъэнэфагъэ иІэу щы-

Упчіз: Къихьащт ильэсым сыныбжь ильэс 55-рэ мэхьу. Іоф сэшІэ. СилІ пенсием кІуагъэ, ау ащи Іоф ешІэ. нетым къихьащт илъэсым юф зышіэрэ пенсионерхэм пенсие къарамытыжьынэу аІозэ къэбарыбэ къаты. Джаш фэдэу къаты къихьащт илъэсым Іоф зышІэрэ пенсионерхэм япенсие индексацие амышІыщтэу. Зэхэсхы сшІоигъу мы ІофхэмкІэ шэпхъэ гъэнэфагъэ щы Іэмэ.

Джэуап: Іоф зышІэрэ пенсионерхэм пенсие ятыгъэным ехьылІэгъэ ІофымкІэ хэбзэгьэуцугьэм зэхьокІыныгьэ гори ыгъэнафэрэп. Іоф зышІэрэ пенсионерхэм тапэкіэ зэрэщытыгъэм фэдэу Іофшіэнымкіэ лэжьапкізу къаратырэм дыкІыгъоу пенсиери аратыщт. Іоф зышІэрэ пенсионерхэм япенсиехэр индексацие мышІыгъэнхэм ехьылІэгъэ ІофымкІи норматив правовой акт гори аштагъзу щыІэп. ЗыгорэкІэ хэбзэгъэуцугьэхэм зэхъокІыныгъэ горэхэр афэхъухэмэ, къэбарлъыгъэlэс амалхэмкlэ ахэр цІыфхэм ядгъэшІэщтых.

Упчіэ: Къихьащт илъэсым къыщыублагъэу ны (унэгъо) мылъкур индексацие амышІыжьыщтэу зэраІорэр шъыпкъа?

Джэуап: А Іофым ехьылІэгьэ норматив правовой акт гори щыІэп. Іоф зэрашІзрэ хэбзэгъэуцугьэм зэхъокІыныгъэ горэхэр фэхъухэмэ, ащ ехьылІэгъэ къэбар ціыфхэм алъыдгъэіэсыщт.

> Пенсиехэмкіэ фондым и Къутамэу Адыгэ Республикэм щы Іэм ипресс-къулыкъу.



#### • ТХЫЛЪ ЛЪЭТЕГЪЭУЦУ

### Мыекъуапэ

Мыекъуапэ иадминистрацие кіэщакіо зыфэхъугъэ культурнэ Іофтхьабзэ къэлэ гупчэ тхылъеджапізу М. Горькэм ыціэ зыхьырэм щызэхащэгъагъ.

Ар зэлъашІэрэ тарихълэжь-искусствоведэу, сурэтышІ ІэпэІасэу, археологэу ЛэупэкІэ Нурбый итхылъэу «Древний Майкоп» зыфиlорэм фэгъэхьыгьагь. ЗэхэгущыІэгьум хэлэжьагъэх шІэныгъэ сообществэм хэтхэр, тхылъым иавтор, тхылъеджа-

пІэм иІофышІэхэр, къэлэдэсхэр. УилІакъо, уилъэпкъ, уикъуа-

джэ, уикъэлэ шъхьаІэ тарихъ лъапсэу яІэр пшІэныр, ятарихъ лъэуж къыздикІырэр, зынэсырэр зэхэугуфыкІыгъэу зэбгъэшІэнхэр акъылыгъ ыкІи цІыфыгъ. ШІэныгъэ икъум сыдигъокІи цІыфыр ыпэкІэ егъап-

ЛэупэкІэ Нурбый итхылъэу «Древний Майкоп» зыфиюрэр Мыекъуапэ ылъапсэ къызыщежьэрэм, охътэ чыжьэм къыхэкІи, игъогу ин зэрэпхырищыгъэм яхьылагь. ЩыІэныгьэмрэ уахътэмрэ зэдэlорышlэзэ, лъэбэкъулъэуж инхэр чІым къызэрэтырагъанэрэм ищыс мы тхылъым къыІуатэрэр.

Мыекъуапэ ыныбжь 1857-рэ илъэсым, апэрэ къазгъырыжэр джы зыдэщыс чІыпІэм зыхаІагъэм къыщежьа е мы чІыпІэхэм

— къушъхьэлъэпІэ псыІушъохэм ащыпсэущтыгъэ адыгэ лъэпкъым ылъапсэу илъэс мин зыщыпліыкіэ узэкіэіэбэжьмэ щы агъэхэм яеу зызыдзыгъэм фэкІожьа? УпчІэ зэфэшъхьафыбэу адыгэхэр анахьэу зыгъэгумэкІыхэрэм джэуап къаритыжьы шІоигьоу Нурбый гупшысагьэ, тхагьэ. Арышъ, шъыпкъэм ичІыпІи гьощэнэп. Адыгэхэм ятарихъ, ашъхьэ епхыгъэ тхыгъэ пстэоу гурэ акъыл-шІэныгъэрэ зыхэлъ пэпчъ лъэпкъымкІэ осэшхо иІ.

(Тикорр.).

### Бизнесым икіэтхыкіыжьын

Бизнесым иобъектэу къэралыгъом итхэр илъэситф тешІэ къэс Росстатым кІетхыкІыжьых. Зичэзыу бизнес кІэтхыкІыжьыныр къихьащт 2016-рэ ильэсым иапэрэ мэзищым Урысыем щык Іощт. Ащ имэхьанэ, шапхьэу иІэхэм къатегущыІагь къэралыгьо статистикэмкІэ Федеральнэ къулыкъум и ГъэІорышІапІэу АР-м щыІэм ипащэу Курыжьо Светланэ.

#### — Сыда бизнес кІэтхыкІыжьыным имэхьанэр ыкІи ащ шІуагьэу къытыщтыр?

– Бизнес цІыкІум ыкІи гурытым иобъектхэм якІэтхыкІыжьын мы отраслэм экономическэ кіуачізу иіэр зыфэдизыр, щын алъэкіыщтыр зэрагъэшіэн субъектхэм зызэращиушъомбгъурэр, яІофхэм язытет зыщигъэгъозэнэу къэралыгъом зэхешэ. КІэтхыкІыжьыным къыгъэлъэгъуагъэхэм уакъыпкъырыкІызэ субъектхэм ямызакъоу, ахэм ямуниципальнэ образованиехэм бизнес ціыкіум ыкіи гурытым яобъектэу, унэе предпринимателэу ащылажьэхэрэм яІофхэм

язытет зэбгъэшІэн, къэралыгъо ІэпыІэгъоу ящыкІагъэм зыщыбгъэгъозэн плъэкІыщт. Джащ фэдэу предпринимательхэм бэдзэршІыпІэм нэкъокъогьоу шыряІэр зыфэдизыр, бизнесыр зыщымэкІэ лъэныкъоу джыри щы-Іэхэр, япроектхэр зыщыпхыраамал къареты. 2011-рэ илъэсым кіэтхыкіыжьынэу щыіагъэхэм къэралыгъом зэрэщытэу, субъектхэм хэушъхьафыкІыгъэу яэкономикэ нахыыбэу къыхэзылъхьэрэ хъызмэтшІапІэхэр ыкІи унэе предпринимательхэр, бизнесым иобъектхэм яюфшэн зэрэзэхащэрэр, ІофшІэкІэ амалэу къатыхэрэр, продукцием икъыцакіэхэрэр, технологиякіэу агъэфедэхэрэр, нэмык лъэныкъо зэфэшъхьафхэр къыгъэлъэгъуа-

#### — Сыд фэдиза пстэумкІи хэлэжьэнэу гъэнэфагъэ хъугъэр?

— Урысыер пштэмэ, пэшІорыгъэшъэу къызэралъытагъэмкіэ, гурыт хъызмэтшіапіэу мин 16-м ехъу, предприятие цІыкІоу миллиони 2,8-рэ ыкІи унэе предпринимателэу миллиони 3,6-рэ кІэтхыкІыжьыным хэлэжьэщтыр. АдыгеимкІэ гурыт предприятиехэр 17 мэхъух, бизнес ціыкіум пылъхэр мини 4,7-м ыкІи унэе предпринимательхэр мин 15,4-м ехъух.

#### — КІэтхыкІыжьыныр зэрэкІощтыр бизнесым иобъектхэм зэкІэми альыгъэІэсыгъэ хъугъа?

— ЗэкІэри щыгьуазэ хъугьэу непэ джыри къэтІон тлъэкІыщтэп, ау ащ фэдэ Іофтхьабзэ

зэрэщыІэщтыр, зыщыкІощт уахъ-

дэгьэкІынкІэ шапхьэхэр зэрагьэ- тэр альагьэІэсынэу тыдэкІи шырагъэжьагъ.

#### **— Адыгеим ибизнес** иобъектэу кІэтхыкІыжьыныр зэрэщыІэщтыр зэраІуагъэхэр ащ сыдэущтэу хэпльагьэха?

— Шъыпкъэу пІощтмэ, ыгъэгушІогъэшхохэу пІон плъэкІыщтэп. Адыгеим ибизнес иобъектхэм язакъоп, зэкІэри аущтэу а къэбарым къыпэгьокІых. Хэбзэ атырэм зэхъок ыныгъэхэр фэхъунхэм тещыныхьэх, ау ащкІэ хэукъох. Объектэу е унэе предпринимателэу кІэтхык ыжьыным хэлэжьагьэхэм пчъагъэу къагъэлъэгъуагъэхэр е нэмыкі информациеу къытатыгъэр хэбзэlахь къулыкъум, къэралыгъо е нэмык орган горэм зэрэlэкlэмыхьащтымкlэ Росстатым зэкІэми гущыІэ ареты. Информациеу къытатырэр правэухъумэкІо органи, хэбзэ органи, нэмыкІэу алъыплъэрэ къулыкъухэми, ары пакІошъ, нэмыкІзу бизнесым щылажьэхэрэми яттын тыфитэп. Ар тымы-

гъэцакІэмэ, законыр тыукъуагъэу мэхъу.

#### - КІэтхыкІыжьыным ухэмылэжьэн уфита?

Мыщ ухэлэжьэныр шюкі зимыІэ Іофэу щыт, ащ щыуухьэмэ тазыр уагъэтыщт. 2016рэ илъэсым къэралыгъор ащ нахь пхъэшагъэ хэлъэу екloлІэщт. Ухэмылэжьагьэў тазырыр къыптыралъхьэу ар птыгъэми, шок имы ву статистикэм фэгъэзэгъэ къулыкъум уекІолІэнышъ, ящыкІэгъэ информациер яптын фаеу щыт.

#### – Къихьащт илъэсым иапэрэ мэзищым къыкІоцІ щыІэщт кІэтхыкІыжьыным икІэух зэфэхьысыжьхэр сыдигъуа нафэ къызыхъущтхэр?

- Джа 2016-рэ илъэс дэдэм ыкіэм, тыгъэгъэзэ мазэм, пэшІорыгъэшъ кІзух зэфэхьысыжьхэр Росстатым и Интернет нэкІубгьо къихьащтых. 2017рэ илъэсым имэкъуогъу мазэ пстэури зэфэхьысыжьыгъахэу, къэралыгъом зэрэщытэу, субъект ыкІи муниципальнэ образование пэпчъ хэушъхьафыкІыгьэу, къащылъэгьуагьэхэр къыхэтыутыщтых.

# Гъогурыкіоныр щынэгъончъэным



Гъогурык Гоныр щынэгъончъэным ык Ги гъогухэм яІыгьын альэныкьокІэ АР-м хэбзэгьэуцугьэр зэрэщагъэцакІэрэм фэгъэхьыгъэ пресс-конференцие къытыгъ АР-м и Прокуратурэ федеральнэ хэбзэгъэуцугьэр зэрагъэцак Гэрэм лъыплъэрэ отделым ипащэу Николай Дорофеевым.

Аш къызэриlvaгъэмкlэ. гъогу- ыкlи районхэм япрокурорхэм рыкіоныр щынэгьончьэу щыты- мы Іофыгьомэ льэшэу анаіэ ным епхыгьэ хэбзэгьэүцүгьэр атырагьэтыгь. Гьогухэм яlыгынтиреспубликэ зэрэщагьэцакІэрэм кІэ хэбзэгьэуцугьэу аукъуагьэпрокуратурэм ренэу ынаlэ тет. хэр дэгьэзыжыльэнхэмкlэ Теу-2015-рэ илъэсым имэзи 10-у цожь район прокуратурэм чапыкlыгъэм гъогогъу 1028-рэ ха- нэу юф ышlагъ. Муниципальнэ бзэр аукъуагъэу агъэунэфыгъ. мэхьанэ зиІэ гъогухэм яІыгъын-УплъэкІунхэм къагъэлъэгъуагъэм кІэ уплъэкІунхэр зэхащагъэх, изэфэхьысыжьхэмкІэ пэщэ Іэ- ахэр зэрагъэцэкІэжьынхэ фаем- ГущыІэм пае, натіэ зыіыгь нэбгыри 133-мэ кіэ унашьохэр ашіыгьэх. Мы дисциплинарнэ, нэбгырэ 36-мэ лъэныкъомкІэ хэукъоныгъэ 400 административнэ пшъэдэк ыжь- фэдиз прокуратурэм къыхигъэхэр атыралъхьагъэх, дэо тхылъ щыгъ. Автомобиль гьогухэм яlы- 7-у Мыекъуа-226-рэ хьыкумым ІэкІагьэхьагь. гьынкІэ шапхъэу щыІэм димыш- пэ дэтхэм зэ-Илъэсэу тызхэтым къалэхэм тэу тхыльи 170-рэ хьыкумым рэрагъэджэщт-

аlэкlигъэхьагъ, пэщэ lэнатlэм хэ программэр ямыlэу къыха-Іут нэбгырэ 70-мэ дисциплинарнэ, нэбгырэ 20-мэ административнэ пшъэдэк ыжьхэр атыралъхьагъэх. ГущыІэм пае, прокуратурэм дэо тхылъэу къытыгъэм къыхэкІэу, Мыекъуапэ иурамхэу «Курганная — 8 марта», урам зэпырыкІыпІэхэу «Кубанская — Пушкина» зыфиlохэрэм нэфрыгъуазэхэр ащагъэуцугъэх ыкІи ащагъэцэкІэжьыгъэх.

Джащ фэдэу водительхэр зыщагъэхьазырхэрэ еджапіэхэу хъугъэ-шіагъэхэу тиреспубли-Мыекъуапэ дэтхэм федераль- кэ игъогухэм атехъухьэхэрэм

егъэджэнхэр ащызэхащэхэмэ ауплъэкІугъэх. Мы лъэныкъомкІэ хэукъоныгъэ 14 къыхагъэщыгъ, уголовнэ Іофи 4 къызэ-Іуахыгъ. Лажьэ зиІэхэм, хэбзэихъухьагъэр зыукъуагъэхэм административнэ пшъэдэкІыжьхэр атыралъхьагъэх. водительхэр зыщагъэхьазырхэрэ еджэпІи гъэщыгъ.

фэші

ЦІыфхэр къезыщэкІыхэрэ автомобиль транспортхэр щынэгьончъэу щытынхэм ылъэныкъокІи прокуратурэм уплъэкІунхэр зэхищагъэх. АхэмкІи хэукъоныгъабэ къыхагъэщыгъ. ЦІыфхэр къезыщэкІыхэрэ организациехэм япащэхэм административнэ хэукъоныгъэхэр зэрахьагъэхэу уголовнэ Іоф 40 къафызэІуахыгъ.

ЛъэсрыкІохэр зыхафэхэрэ



кІэу (блэкІыгъэ илъэсым егъэпшагъэмэ, мы илъэсым имэзи 8-у пыкlыгъэм а пчъагъэр процент 27,4-кІэ нахьыбэ хъугъэ), Къэралыгъо автоинспекцием и ГъэІорышІапІэ чІыпІэ зыгъэІорышІэжьын къулыкъухэр къыхигъэлажьэхэзэ, пэшІорыгъэшъ Іофтхьабзэхэр зэхищагъэх. Арэу щытми, мы лъэныкъомкІэ икъу фэдизэу Іоф зыдэшІэгъэн фэе лъэныкъохэр щыІэх. ГъогурыкІоным ишапхъэхэр зыукъогъэ водительхэм гъэлъэшыгъэ шІыкІэм тетэу административнэ пшъэдэкІыжьхэр арагъэхьыхэрэп.

Джащ фэдэу хьылъэзещэ машинэхэр зыщауплъэкІурэ пунктэу «Инэм — Адыгэкъалэ — Бжъэдыгъухьабл» зыфиІорэм тетым июфшіэн зэрэзэхищэрэм гумэкІыгъуабэ къыпыкІэу прокуратурэм ыгъэунэфыгъ. УплъэкІунхэм къызэрагьэльэгьуагьэмкІэ, хьылъэзещэ машинэхэм зэращэхэрэм яхьылъагьэ шапхъэу шыІэхэм зэрашІокІыхэрэм къыхэкІэу, республикэм игъогухэм язытет зэщагъакъо. Шапхъэхэр аукъохэзэ, хьылъэзещэ машинэменишвм мехапотидовк мех ихьылъагъэ зыщауплъэкІурэ пунктыр къаухьэ, Очэпщые ыкІи ащ къыпыщылъ шъофхэм апхырыкІыхэзэ, автомобиль гьогоу «Инэм — Адыгэкъалэ — Бжъэдыгъухьабл» зыфиюрэм къе-

Прокуратурэм мыр зеуплъэкІу нэуж Теуцожь районым ичІыпІэ зыгъэІорышІэжьын къулыкъу иунашъокіэ хьылъэзещэ машинэхэр шъофхэмкІэ зекІонхэ амылъэкІынэу зэпыратІыкІыгъэх.

Нэужым журналистхэм къатыгьэ упч эхэм яджэуалхэр прокуратурэм и офыш эу Н. Дорофеевым къаритыжьыгъэх.

КІАРЭ Фатим.



### ИлъэсыкІэ шІухьафтынхэр афаугъоих

Мыекъуапэ исатыушІыпІэ гупчэхэм ащыщэу «Столицэм» шІушІэ Іофтхьабзэу «Поверь в мечту» зыфиІорэр щырагъэ-

Зипсауныгъэ зэщыкъуагъэхэу сэ-

мы Іофтхьабзэр зэхащагъ. Адыгэ къэ- льагьэх. Нэбгырэ пэпчъ мыщ къыlухьан, ралыгьо университетым истудент объединениехэмрэ ассоциациехэмрэ я Адыгэ шъолъыр отделение ащ кіэщакіо фэхъугъ.

ЗэхэщакІохэм къызэрэтфаІотагъэмкіэ, сатыушіыпіэ гупчэм щагъэкіэрэкіэгьэ илъэсыкІэ елкэм кІэлэцІыкІухэм къафащэфынэу, къадэхъунэу зыфэе шІоикъатныгъэ зиlэ кlэлэцlыкlухэм апае гьоныгьэхэр зэрыт тхыгьэхэр къыпа-

амалэу иІэмкІэ ІэпыІэгъу афэхъун ылъэкІыщт. ЦІыфыбэ елкэм къызэрэІухьэрэмкіэ, шіухьафтынхэр къызэрахьыхэдехеварения деховижения дехемения де къыхагъэшыгъ.

Елкэм зэкІэмкІи тхыгьи 112-рэ пыль, 60-мэ яджагъэх, 10-р агъэцэкІэгъах.

ІЭШЪЫНЭ Сусан.

#### **О ШЪОЛЪЫРХЭМ ЯТЕАТРЭХЭМ ЯФЕСТИВАЛЬ**



# **Узэфэзыщэрэм** лъапсэр егъэпытэ

ШэкІогъум и 27-м шъолъырхэм ятеатрэхэм яфестивалэу «Наш Кавказский меловой круг» зыфи loрэр Мыекъуапэ къыщызэІуахи, тыгъуасэ зэфашІыжьыгь. Искусствэм зэфищэгьэ льэпкьхэм ятворчествэ уасэу фэтшІырэм изакъоп зэхахьэр къэзыгъэдэхагъэр.



Фестивалым хэлажьэхэрэр гущы Гэгьу зэфэхьугьэх.

Адыгэ-Абхъаз театрэхэм яфестиваль ятфэнэрэу Мыекъуапэ щызэхащагь. Ти ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан, Правительствэм аціэкіэ Адыгэ Республикэм культурэмкІэ иминистрэу Къулэ Мыхьамэт фестивалым хэлажьэрэмэ къафэгушІуагъ. Ащ зэрэхигъэунэфыкІыгъэу, Урысыем, ІэкІыб хэгьэгухэм гумэкІыгьо Іофыгъохэу къарытаджэхэрэм къиныгъохэр къызыдахьых. Арэу щытми, унэшъо хэхыгъэмэ япхыгъэ фестивальхэр, творчествэм ехьылІэгъэ зэІукІэгъухэр тиреспубликэ щызэхэтщэнхэ тэлъэкІы.

- Тыфаешъ, фестивалыр зэхэтщагь, — къыкІиІотыкІыжьыгь М. Къулэм. — Искусствэм пІу-







ныгъэ мэхьанэу иІэр къыдэтэльытэ. Театрэхэм яфестиваль гъэш Іэгъон зэрэхъущтым тицы-

Пчыхьэзэхахьэм жюрим хэтхэр, культурэм июфышіэхэр къыщыгущы агъэх. Къэрэщэе-Щэрджэсым къикІыгъэ Абдэкъо Маталио искусствэм щыцІэрыІу, тхакІо. Игупшысэхэм къащыхигъэщыгъэр кіэщакіор хэкіыпіэхэм сыдигъуи зэралъыхъурэр ары. Адыгэ Республикэм иІэшъхьэтетхэм ар къафэраз, театрэхэр Мыекъуапэ щызэlукlагъэх.

Пшъэшъэ дахэр зэратыгъурэм ехьылІэгъэ спектаклэу Къэбэртэе-Бэлъкъар къэралыгъо драмтеатрэу А. ШэуджэнцІыкІум ыцІэкІэ щытым къыгьэльэгьуагьэр щы-Іэныгъэм къыхэхыгъэу зэрэщытым нахь гъэшІэгъон къышІыгъ.

Абазин къэралыгъо театрэм «Ным ыгу» зыфиlоу къыгъэлъэгъуагъэм гур «зезыдзэу» хэтыр макІэп. КІалэу янэ зыгъотыжьыгъэм нэпсыр къехызэ пчэгум зэрэщытлъэгъугъэм изакъоми, спектаклэм узыфещэ.

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахьимэ ыцІэкІэ щытым Ф. Лорка ытхыгьэу М. Емыжым адыгабзэкІэ зэридзэкІыжьыгъэр тхьаумафэм къыгъэлъэгъуагъ. «ЛъышІэжь» джары ащ зэреджагьэхэр.

ГумэкІыгъохэм, комедием нахь фэгъэхьыгъэхэу спектаклэхэр гъэпсыгъэх, сыд фэдэ шІыкІэ яІэми, искусствэм лъэпкъхэр зэрэзэфищэхэрэр, цІыфыр зэрипІурэр фестивалым къеушыхьаты.

ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Сурэтхэр фестивалым къыщытетхыгъэх.

#### Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

#### Редакциер зыдэщыІэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр,

#### Телефонхэр: приемнэр:

52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

#### Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІ̂э ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

#### Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», \_385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 3250 Индексхэр 52161 52162 Зак. 1003

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьаІэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр

#### МэщлІэкъо Саид

Редактор шъхьаІэм игуадзэр пшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

Хъурмэ Хъусен